

17. marts 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Arresthuset i Vejle den 24. februar 2010

ENDELIG

J.nr. 2010-0064-6282/PH

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	3
2.	Bygningsmæssige forhold mv.....	5
2.1.	Ændringer siden sidst	6
2.2.	Den generelle vedligeholdelsesstandard	7
2.3.	Observationscelle.....	7
2.4.	Belægningsafdelinger	8
2.5.	Værksteder og undervisningslokaler.....	9
2.6.	Fritidslokaler.....	9
2.7.	Besøgsrum	11
2.8.	Gårdtursarealer	13
3.	Beskæftigelse mv.....	14
3.1.	Arbejde	19
3.1.1.	Beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Vejle	19
3.1.2.	Kompensation for manglende arbejde mv.	20
3.1.3.	Arbejdsfællesskab i cellerne	20
3.2.	Undervisning mv.	21
3.3.	Fritid	25
4.	De enkelte afdelinger	30
5.	Andre forhold.....	34
5.1.	Belægning	34
5.2.	Talsmandsordning.....	34
5.3.	Avishold.....	36
5.4.	Forplejning mv.....	37
5.5.	Telefonering	39
5.6.	Husorden mv.....	40
5.7.	Indelåsning under rengøring af celler mv.....	41
5.8.	Navneskilte.....	41
6.	Rapportgennemgang	42
6.1.	Indledning.....	42
6.2.	Retsgrundlag.....	42
6.3.	Betingelser	43
6.4.	Begrundelse	43
6.5.	Magtanvendelse	44
6.6.	Kompetence mv.	44
6.7.	Undersøgelse af den indsatte person	47

6.8. Lægetilkald og lægetilsyn.....	49
6.9. Tilsyn ved personalet	50
6.10. Ophør og varighed	51
6.11. Klagevejledning	52
Opfølgning	52
Underretning	53

1. Indledning

Som led i Folketingets Ombudsmands almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg den 8. juni 1999 inspektion af Arresthuset i Vejle. Den 29. oktober 1999 afgav jeg en (endelig) rapport om denne inspektion. Inspektionen blev fulgt op i en opfølgingsrapport af 15. august 2000 hvor inspektionssagen blev afsluttet.

Den 24. februar 2010 foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere en fornyet inspektion af Arresthuset i Vejle. Samme dag foretog jeg inspektion af Arresthuset i Esbjerg.

Jeg bad i forbindelse med varslingen af denne inspektion arresthuset om at oplyse om eventuelle ændringer i de bygningsmæssige forhold og andre forhold siden inspektionen i 1999 og/eller eventuelle projekter eller planer om det. Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvordan vedligeholdelsesstandarder, herunder inventarets stand, var. Jeg bad også om at få tilsendt nyt informationsmateriale siden inspektionen i 1999 – herunder nye kort og skitser over bygningerne og eventuelle interne regelsamlinger mv. Med brev af 12. februar 2010 modtog jeg materialet fra arresthuset, herunder en mappe med arresthusets ordensreglement (husorden) af februar 2008 med oplysning om at den udleveres til de indsatte.

Til stede under inspektionen den 24. februar 2010 var blandt andre vicearrestinspektøren og den fungerende arrestforvarer.

Inspektionen tog udgangspunkt i rapporten af 29. oktober 1999 og opfølgningerne herpå. Under inspektionen spurgte jeg med udgangspunkt i en tjekliste til forskellige forhold der normalt ønskes besigtiget og drøftet i forbindelse med inspektion af arresthuse. Det er dog kun nogle af disse spørgsmål der er medtaget i rapporten.

Arresthusets indsatte var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med inspektionen og med muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig. Jeg havde samtale med en enkelt indsat der efterfølgende fik et brev som opfølgning på samtalen.

Inspektionen blev indledt med en samtale med ledelsen. Under denne samtale afleverede jeg en skriftlig anmodning om udlevering af rapporter om anbringelse i observationscelle inden for en nærmere angiven periode, dog maks. 10 sager i alt. Det ønskede materiale der omfattede 4 rapporter om anbringelse i observationscelle, blev udleveret under inspektionen. Sagerne gennemgås under pkt. 6.

Før en rundgang i (dele af) arresthuset havde jeg samtaler med henholdsvis talsmanden for afdeling B og talsmændene for afdeling C og D. Talsmanden for afdeling B må ikke tale med de andre talsmænd som normalt heller ikke taler sammen, men talsmændene for afdeling C og D havde fået lov til at tale sammen op til inspektionen, og jeg havde (som nævnt) samtale med begge disse talsmænd samtidig. Ved inspektionens afslutning havde jeg et afsluttende møde med ledelsen om bl.a. de generelle forhold der var blevet bragt frem under samtalerne med talsmændene.

Efter inspektionen fik talsmændene breve af 17. marts 2010 med opfølgning på de spørgsmål de rejste under samtalen. Nogle af forholdene er omtalt i rapporten om inspektionen, mens resten blev afsluttet i brevene til dem. Arresthuset og arrestinspektøren modtog kopi af brevene med anmodning om tilbagemelding på nogle af forholdene. Denne tilbagemelding har jeg modtaget med brev af 28. april 2010 fra arrestinspektøren der har henholdt sig til en vedlagt udateret udtalelse fra arresthuset.

Talsmanden for afdeling D havde skrevet til ombudsmanden inden – og før varslingen af – inspektionen om de fleste af de forhold som han senere også bragte frem under min samtale med ham og talsmanden for afdeling C. I et svar på dette brev, der blev sendt efter varslingen, orienterede jeg ham om den forestående inspektion og oplyste ham om muligheden for at drøfte disse forhold under inspektionen.

Jeg modtog desuden få dage før inspektionen en e-mail fra en pårørende til en indsat i Arresthuset i Vejle der oplyste at hun som regel havde fået svar på sine spørgsmål og en god behandling af personalet i arresthuset, men ønskede at gøre opmærksom på nogle procedurer og forhold som hun mente kunne gøres bedre. Jeg betragtede e-mailen som sendt til min orientering og foretog mig derfor ikke noget i anledning af henvendelsen ud over at sende en kopi til arresthuset. I mit brev af 1. marts 2010 til den pågældende orienterede jeg samtidig om at jeg havde foretaget inspektion af arresthuset den 24. februar 2010.

Jeg har ikke medtaget de forhold der er rejst i den nævnte e-mail, i inspektionssagen, men på et enkelt punkt er der et vist sammenfald med et spørgsmål der blev rejst af talsmændene. Jeg går i øvrigt ud fra at arresthuset selv har overvejet om det som den pågældende anførte, gav arresthuset anledning til at foretage sig noget.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Vejle, arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at komme med eventuelle yderligere bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Jeg har ikke modtaget sådanne bemærkninger, men jeg har indarbejdet oplysninger som jeg senere har modtaget i bl.a. sagen om min inspektion af Arresthuset i Tønder den 23. oktober 2009.

2. Bygningsmæssige forhold mv.

Rapporten af 29. oktober 1999 indeholder en nærmere beskrivelse af de bygningsmæssige forhold i Arresthuset i Vejle. Som det fremgår heraf, er arresthuset i et plan og blev taget i brug i 1981.

Da arresthuset er i et plan og uden dørtrin, og da cellerne og toiletter er rimeligt store, kan arresthuset godt modtage indsatte der bruger kørestol. Arresthuset har dog ingen celler der er indrettet specielt til kørestolsbrugere.

Der er fortsat plads til i alt 32 indsatte i arresthuset som er fordelt på 3 afdelinger (B, C og D). Alle de indsatte har enkeltceller der er ca. 9-10 m².

Bygningsmæssigt er de 3 afdelinger stort set ens, bortset fra at der er indrettet værksted på afdeling B der er en speciel venteafdeling under Anstalten ved Herstedvester. Afdeling B har derfor også kun 10 pladser, mens de 2 andre afdelinger hver har 11 pladser.

De enkelte afdelinger er nærmere beskrevet under pkt. 2.1 og 4.

Under inspektionen den 24. februar 2010 så jeg værkstedet (til de indsatte på afdeling C og D), undervisningslokalet (som mine samtaler med talsmændene og ledelsen fandt sted i), besøgsrummene, observationscellen, kondilokalet, et lokale der var ved at blive indrettet til cykelspinning, biblioteket og gårdtursarealet. Jeg så desuden gangarealer og fællesarealer på alle 3 afdelinger og køkkenet på enten afdeling C eller D.

2.1. Ændringer siden sidst

Der er ikke siden inspektion i 1999 sket bygningsmæssige ændringer af arresthuset.

Afdeling B blev i 2005 ændret fra en almindelig varetægtsafdeling til en speciel venteafdeling for Anstalten ved Herstedvester. I den forbindelse blev der indrettet kontorer til henholdsvis en psykolog og en sygeplejerske, begge på deltid.

Afdeling D blev i 2007 ændret fra en varetægtsafdeling med udvidet fællesskab til en varetægtsafdeling kun med cellefællesskab (ligesom afdeling C). Talsmanden på denne afdeling klagede over dette forhold, jf. pkt. 4.

Der er ikke sket ændringer for så vidt angår afdeling C siden inspektionen i 1999.

I efteråret 2009 indviede arresthuset et nyt børnebesøgsrum der er indrettet i et af arresthusets 4 besøgsrum.

Arresthuset har desuden siden sidst fået indrettet et lokale til videoafhøring der blev indviet i december 2009.

På tidspunktet for inspektionen var arresthuset i færd med at lægge sidste hånd på indretning af et lokale på afdeling D til spinning. Det forventedes at blive taget i brug den 1. marts 2010.

Mit samlede indtryk af de bygningsmæssige rammer i arresthuset er at de generelt set er gode.

Vicearrestinspektøren oplyste under inspektionen at der var sat en bygningsanalyse i gang i alle regionens 10 arresthuse for at afdække mulighederne for forbedringer hvis det skulle blive økonomisk muligt. I bl.a. sagen om min inspektion af Arresthuset i Tønder har arrestinspektøren oplyst at arrestinspektøren i 2009 og starten af 2010 sammen med en medarbejder fra embedet gennemgik området 10 arresthuse med henblik på at vurdere mulighederne for forbedringer og eventuelle kapacitetsudvidelser. På grund af kriminalforsorgens trængte økonomi blev der imidlertid ikke udarbejdet nogen projektbeskrivelser vedrørende de foreslåede ændringer, og der findes heller ikke en skriftlig bygningsanalyse.

2.2. Den generelle vedligeholdelsesstandard

Arresthusene skal selv afholde udgifterne til både indvendig og udvendig vedligeholdelse samt inventaranskaffelser, jf. også arresthusets resultatkontrakt med direktoratet. Arresthusene kan dog søge direktoratet om en særbevilling til (hjælp til) vedligeholdelse og udskiftning.

Som svar på mit spørgsmål forud for inspektionen om den generelle vedligeholdelsesstandard har arrestforvareren i brevet af 12. februar 2010 (kun) oplyst at inventaret generelt er i en god stand, og at inventar der ikke er i en ordentlig stand, løbende udskiftes med nyt inventar.

Jeg forstår det oplyste sådan at arresthuset løbende vurderer inventarets, herunder celleinventarets, stand og (istandsætter eller) udskifter (celle)inventar der ikke er i en ordentlig stand. Jeg har noteret mig at (celle)inventaret generelt er i en god stand. Som det fremgår ovenfor, så jeg ingen celler under min inspektion af arresthuset denne gang.

Jeg går ud fra at arresthuset også løbende vurderer cellernes stand i øvrigt og istandsætter celler der trænger til det, i det omfang arresthusets økonomi tillader det.

På baggrund af arresthusets brev af 12. februar 2010 og min besigtigelse af øvrige lokaliteter i arresthuset, må jeg lægge til grund at arresthuset generelt, både indvendigt og udvendigt, er i en rimelig vedligeholdelsesmæssig stand, og at inventaret i fællesrum også generelt er i en god stand. Min besigtigelse giver mig ikke anledning til andre bemærkninger end dem der er anført nedenfor.

Jeg er bekendt med at arresthusene ikke har pligt til at udarbejde vedligeholdelsesplaner, men at direktoratet har opfordret arresthusene til at gøre det. Hvis arresthuset har udarbejdet en sådan plan, beder jeg om en kopi af den. Hvis det ikke er tilfældet, beder jeg arresthuset om at oplyse om arresthuset har overvejet at udfærdige en sådan plan.

Der var generelt set rent og ryddeligt i arresthuset på inspektionstidspunktet.

2.3. Observationscelle

Arresthuset har en observationscelle der er pæn stor (ca. 15 m², jf. rapporten fra sidste inspektion).

Det blev oplyst at hovedparten af de indsatte der anbringes i cellen, er nyindsatte der er "oppe og køre" på grund af stoffer. Siden 1. januar 2009 havde der været i alt 4 indsatte i cellen. (Jeg har modtaget rapporterne om disse anbringelser, jf. indledningen og pkt. 6).

Hængsler på døren mv. er afrundede. Det blev oplyst at arresthuset fik cellen gennemgået nogen tid forinden for eventuelle sikkerhedsmæssige problemer (selvmordsrisiko mv.).

Jeg har ingen bemærkninger til observationscellen. Jeg bemærker i den forbindelse at jeg denne gang ikke så den radiator der er nævnt i rapporten fra min sidste inspektion af arresthuset, men jeg går ud fra at der heller ikke er sikkerhedsmæssige problemer i den henseende.

2.4. Belægningsafdelinger

Jeg så som tidligere nævnt gangarealer og fællesarealer på alle 3 afdelinger og køkkenet på enten afdeling C eller D.

Talsmanden for afdeling B klagede over kulde på fællesarealet på denne afdeling. Som årsag hertil henviste han bl.a. til de store glaspartier ud mod atriumgården i midten af afdelingen.

Under min efterfølgende rundgang på afdelingerne bemærkede jeg ikke kuldeproblemer på gangene.

Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at ledelsen ville tale med de indsatte på afdelingen om problemet. Jeg bad ledelsen om at underrette mig om hvad der her efter skete.

I arresthusets efterfølgende brev til mig er det oplyst at udluftningslemmene inden for den nærmere fremtid ville blive gennemgået for tætningslister og lignende. Arresthuset har samtidig oplyst at disse lemme dog ikke gav anledning til bemærkninger ved et bygningssyn der blev foretaget den 9. april 2010.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at blive underrettet om resultatet af den nævnte gennemgang.

Jeg beder samtidig om at få oplyst hvordan opvarmningen af afdelingerne foregår, og om arresthuset har foretaget temperaturmålinger på fællesarealet på afdeling B.

2.5. Værksteder og undervisningslokaler

Afdeling B har som nævnt eget værksted på afdelingen til afdelingens 10 indsatte. Jeg så ikke dette værksted.

De 2 andre afdelinger har tilsammen 6 pladser på et værksted.

Dette værksted giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Arresthuset har desuden et undervisningslokale der også bruges til forbehandling for misbrug. Mine samtaler under inspektionen fandt som nævnt sted i dette rum.

Jeg har heller ingen bemærkninger til undervisningslokalet.

2.6. Fritidslokaler

På afdeling C er der et kondirum med flere træningsredskaber.

På afdeling D var arresthuset som nævnt i færd med at indrette et rum til spinning. På inspektionstidspunktet var lokalet ved at blive malet.

I kondirummet er der flere træningsredskaber. Der er også en sandsæk og boksehandsker der var indkøbt som alternativ til en romaskine der var gået i stykker. Der stod også en sprayflaske med desinficeringsmiddel (der var sat ind i rummet efter ønske fra talsmændene).

I lokalet var der en træningsoversigt, og på den ene af maskinerne var der en vejledning i brugen af maskinen.

Jeg går ud fra at arresthuset er opmærksom på at der (hvis træningen ikke foregår med instruktør) skal opsættes vejledning i brugen af (alle) træningsredskaber hvor der er behov for en sådan vejledning for at undgå forkert brug af redskaberne med eventuelle skader til følge. Jeg går også ud fra at arresthuset vil opsætte vejledninger på de øvrige redskaber hvor der er et sådant behov. For en ordens skyld beder jeg dog arresthuset om at oplyse om hvad det anførte giver anledning til.

Talsmændene for afdeling C og D oplyste at de indsatte gerne ville have en ny romaskine eller et løbebånd, håndvægte på 10-15 kg og et liggeunderlag i kondirummet, men at de ellers var tilfredse med kondirummet. De oplyste at arrestforvareren så positivt på deres ønske om et løbebånd.

Under den afsluttende samtale blev det bekræftet at arresthuset så positivt på ønsket om et løbebånd. Arresthuset vil gerne have et løbebånd der kan slås op ad væggen i det nye rum til spinning. Det blev i den forbindelse nævnt at der kunne søges midler til det fra den såkaldte velfærdskonto.

Jeg bad arresthuset om at underrette mig om hvad der videre skete vedrørende dette forhold.

Da arresthuset ville arbejde på at få et løbebånd som jeg forstod at de indsatte ønskede som alternativ til en ny romaskine (som der på grund af rummets størrelse heller ikke længere er plads til efter opsætningen af sandsække), meddelte jeg talsmændene at jeg ikke (i øvrigt) foretog mig ikke mere vedrørende deres ønsker om enten en ny romaskine eller et løbebånd.

I arresthusets svar er det med hensyn til ønsket om et løbebånd nævnt at indkøb af motionsredskaber altid overvejes i forhold til de fysiske rammer, og at udbuddet så vidt muligt modsvarer de mest efterspurgte aktiviteter under hensyntagen til de økonomiske muligheder.

Jeg går ud fra at arresthuset fortsat ser positivt på de indsattes ønske om et løbebånd og ønsker det opsat i spinningsrummet. Jeg beder arresthuset om at oplyse om arresthuset har søgt om midler fra velfærdskontoen til at købe et løbebånd til spinningsrummet. Hvis det er tilfældet, beder jeg arresthuset om at oplyse resultatet af direktoratets behandling af denne ansøgning.

Det tilføjes at jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen som følge af en udmelding om generelle besparelser i staten den 15. juni 2010 udmeldte ansættelses- og udgiftsstop i alle kriminalforsorgens institutioner frem til 1. januar 2011.

Talsmændenes ønske om løse håndvægte havde ledelsen afvist i et udateret skriftligt svar til talsmanden for afdeling D som jeg fik en kopi af under inspektionen med oplysning om at det var givet i januar 2010. Afvisningen skete under henvisning til "tidligere misbrug af dette, iht reglen om max 30 kg. lfm. Styrketræning".

Under den afsluttende samtale oplyste arresthuset at arresthuset satser på kredsløbstræning frem for styrketræning.

Jeg er bekendt med at direktoratet i 2004 bestemte at løse vægte i motionslokalerne højst må have en totalvægt på 30 kg.

Da de indsatte havde ønsket håndvægte på 10-15 kg, bad jeg arresthuset om at uddybe den angivne begrundelse.

I arresthusets svar har arresthuset oplyst at man har valgt ikke at have hånd- og stangvægte. Arresthuset har som begrundelsen igen henvist til at arresthuset har valgt at satse på kredsløbstræning.

Dette giver mig ikke anledning til bemærkninger, og jeg foretager mig derfor ikke mere vedrørende de indsattes ønske om indkøb af håndvægte på 10-15 kg.

Med hensyn til liggeunderlag fremgår det af det nævnte skriftlige svar til talsmanden for afdeling D fra januar 2010 at der ville blive indkøbt et liggeunderlag. Jeg går ud fra at det er sket.

Der var en lidt tung luft i kondirummet. Arresthuset oplyste at arresthuset skulle have blæst udluftningssystemet igennem – det sker ca. én gang om året.

Under inspektionen blev det oplyst at værkstedet benyttes som fritidsrum til hobbyarbejde, jf. også pkt. 3.3.

Hver afdeling har et fællesareal i forbindelse med gangarealet og et køkken, men det er dog kun på afdeling B at fællesrummet og køkkenet må benyttes af de indsatte. Jeg henviser herom til pkt. 4.

2.7. Besøgsrum

Arresthuset har som nævnt i rapporten fra min sidste inspektion i alt 4 besøgsrum. Som nævnt ovenfor er det ene besøgsrum nu indrettet som et særligt børnebesøgsrum. Det blev oplyst at arresthuset fik 15.000 kr. til det af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Arresthuset har selv betalt resten. (Andre arresthuse har tidligere fået midler fra Egmont-fonden til indretning af børnebesøgsrum).

Arresthuset har desuden fået penge fra Institut for Menneskerettigheder til at deltage i et projekt der har til formål at forbedre forholdene for børn af fængslede. En af arresthusets ansatte skulle på kursus og kun arbejde med dette projekt den tid det varer.

Under inspektionen modtog jeg et notat om det nævnte projekt der nu også er omtalt i Bladet Kriminalforsorgen, nr. 7, marts 2011. Der er tale om et notat af 24. februar 2010 (dvs. fra samme dag som inspektionen fandt sted) som Direktoratet for Kriminalforsorgen har udfærdiget om projektet om "børneansvarlige i kriminalforsorgens institutioner". Det fremgår heraf at det er Institut for Menneskerettigheder der har taget initiativ til projektet, som direktoratet har sagt ja til at deltage i. Projektet løber foreløbigt i 2 år og omfatter foruden Arresthuset i Vejle også Arresthuset i Frederikshavn og statsfængslerne i Horserød og Ringe. Hvert sted udpeges en børneansvarlig der skal beskæftige sig med 3 hovedområder, herunder de fysiske forhold som indretning af besøgsrum, muligheder for aktiviteter under besøg, legetøjets stand osv. De børneansvarlige gennemgår et 10 dages uddannelsesforløb der følges op af yderligere kurser og netværksarbejde.

Børnebesøgsrummets vægge er dekoreret med tegninger direkte på væggen og et billede med børnemotiv. Der er opsat flerfarvede gardiner og en reol på væggen med børnebøger. Endvidere er der et tæppe med Peter Plys på gulvet. Der er et børnebord med stole, en høj stol og meget legetøj i rummet der gav et rigtigt godt indtryk.

Der er desuden et almindeligt bord, 2 stole og en sofa. På bordet er der et "rygning forbudt" klistermærke.

Efter § 2 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 907 16. juli 2007 om begrænsning af indsattes ret til at ryge i eget opholdsrum mv. er det tilladt indsatte at ryge under besøg i individuelle besøgsrum, medmindre besøget er overvåget af personalet. Der er ingen undtagelser fra denne regel, herunder for besøgsrum der er specielt indrettet til besøg af børn.

Selv om jeg har forståelse for hensynene bag forbuddet mod rygning i børnebesøgsrummet, er forbuddet efter min opfattelse ikke i overensstemmelse med den nævnte bestemmelse. Jeg henstiller derfor til arresthuset at fjerne skiltet, og jeg beder om at få oplyst hvad der sker i den anledning.

Det tilføjes at jeg i sagen om min inspektion den 5. november 2009 af Arresthuset i Århus har bedt direktoratet om at oplyse om direktoratet har bemærkninger til det for-

hold at der på døren til besøgsrum er opsat et skilt med henstilling om at der ikke ryges i besøgslokalerne.

I den forbindelse kan jeg til orientering oplyse at direktoratet i sagen om ombudsmandens inspektion af Statsfængslet Østjylland bl.a. udtalte følgende om (forbud mod) rygning i besøgslokaler:

”Direktoratet finder det hensigtsmæssigt, at institutionerne henstiller, at indsatte, som enten selv ryger eller som har besøgende, der ryger i besøgslokalerne, tager hensyn til, at den næste indsatte og dennes pårørende i besøgslokalet kan være ikke-rygere. Det betyder, at det er vigtigt, at der luftes godt ud, efter der har været røget i besøgslokalerne (...).”

De andre besøgsrum var i en god vedligeholdelsesmæssig stand. Det gjaldt også inventaret. Der var ingen udsmykning i disse besøgsrum.

Besøgsrum skal så vidt muligt have en ”naturlig og venlig besøgsatmosfære, jf. vare-tægtsbekendtgørelsens § 48 og besøgsbekendtgørelsens § 3. Jeg beder på denne baggrund arresthuset om at overveje at udsmykke lokalerne, og jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

2.8. Gårdtursarealer

Der er ikke sket ændringer med hensyn til gårdtursarealet som jeg beskrev sådan i rapporten om min sidste inspektion af arresthuset:

”Gårdtursarealet ligger overfor afdeling C. Arealet består af tre firkantede områder på hver ca. 40 m². Områderne fremstod meget pæne og velholdte. De er indrettet meget ens med sten hele vejen rundt. Der er bænke til at sidde på i den ene ende. Der er lavet bede i midten af områderne. Der er et kraftigt trådnet over.”

På inspektionstidspunktet lå der sne i gårdene, herunder på bænkene.

Under min inspektion tidligere samme dag af Arresthuset i Esbjerg anbefalede jeg arresthuset at flytte sneen når det var muligt.

Det samme anbefaler jeg Arresthuset i Vejle at gøre.

Under min samtale med talsmændene for afdeling C og D fremsatte de ønske om at kunne spille bold i gårdene, og de ønskede i den forbindelse at bedene i midten af gårdene bliver fjernet og erstattet af fliser så det er muligt at spille bold.

Jeg henviser til det anførte under pkt. 3.3.

Talsmændene fremsatte også ønske om at få opsat bord og bænke-sæt under halvtaget i gården i stedet for de bænke der er opsat langs den ene langvæg, og som ikke kan anvendes når det regner, eller har regnet.

Under inspektionen afviste arresthusets ledelse dette af sikkerhedsmæssige årsager.

I mit brev af 17. marts 2010 til talsmændene meddelte jeg at jeg ikke mente at jeg havde grundlag for at foretage mig mere vedrørende dette forhold.

Jeg beder om at få oplyst om der vil være noget sikkerhedsmæssigt til hinder for at lave en overdækning over de fastmonterede bænke der allerede er i arresthuset, eventuelt i stedet for den overdækning der er ved ind- og udgangen til gårdtursarealet.

3. Beskæftigelse mv.

De indsatte i arresthusene har ikke beskæftigelsespligt, men skal tilbydes beskæftigelse. Det gælder både afsonere og varetægtsarrestanter, jf. § 1, stk. 2, og § 2, stk. 1, i beskæftigelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 372 af 17. maj 2001 om beskæftigelse mv. af de indsatte i kriminalforsorgens institutioner).

De indsatte kan beskæftiges med enten arbejde, undervisning eller anden godkendt aktivitet, herunder forbehandling og programvirksomhed.

Ifølge resultatkontrakten for 2010 mellem Arresthuset i Vejle og Direktoratet for Kriminalforsorgen skal arresthuset (ligesom de øvrige arresthuse) ved arbejde, undervisning og behandling sikre en beskæftigelsesgrad på minimum 60 pct. af budgetbelægningen. Jeg er bekendt med at dette krav er ændret til 45 pct. i resultatkontrakter for 2011.

Jeg er (bl.a.) fra inspektionen af andre arresthuse bekendt med at der generelt er store problemer med at skaffe arbejde til de indsatte i arresthusene. Den daværende justitsminister har i et svar af 28. september 2009 på et spørgsmål nr. 1197 fra Folketin-

gets Retsudvalg oplyst nærmere om baggrunden herfor og de tiltag som kriminalforsorgen har foretaget i den anledning. Et af tiltagene er målrettede markedsføringskampagner, og den seneste markedsføringskampagne havde ifølge svaret fokus på beskæftigelsen i arresthusene i det syd- og sønderjyske område. Under mine inspektioner den 23. oktober 2009 af arresthusene i Tønder, Sønderborg, Åbenrå og Haderslev hvor jeg havde fokus på beskæftigelsen, blev det oplyst at annoncering havde været med til at skaffe arbejde til arresthusene i Syd- og Sønderjylland.

Det er i svaret til Retsudvalget også nævnt at kriminalforsorgen benytter en række initiativer for at tilpasse beskæftigelsen til de foreliggende arbejdsopgaver, f.eks. arbejdsdeling, øget fokus på rengøring og bygningsvedligeholdelse, lidt flere indsatte til undervisning og diverse projektarbejder, som f.eks. udsmykning og idræt.

Jeg henviser også til den nuværende justitsministers svar af 20. december 2010 på spørgsmål nr. 335 fra Folketingets Retsudvalg hvori der er anført følgende:

” ...

I arresthusene er der som udgangspunkt mulighed for beskæftigelse gennem arbejde, undervisning eller behandling. Hertil kommer andre godkendte aktiviteter som eksempelvis motion, kreative fag og undervisningsprojekter med erhvervsrettet sigte. Udbuddet af beskæftigelsesmuligheder er tilrettelagt, således at de indsatte ønsker i videst muligt omfang tilgodeses.

Beskæftigelsen anses for særdeles vigtig i arresthusene, dels på grund af hensynet til udviklingen af den enkeltes kompetencer, dels på grund af nødvendigheden af at oprette en meningsfyldt hverdag for de varetægtsfængslede. Det er dog ikke altid muligt at efterkomme ønsker fra de indsatte om beskæftigelse. Bl.a. har Kriminalforsorgen i 2009 og 2010 på grund af eftervirkningerne af finanskrisen oplevet en markant nedgang i ordretilgangen til produktionsvirksomheden. Dette har afstedkommet en kraftig reduktion af beskæftigelsen ved produktionsvirksomhed i arresthusene generelt.

For enkelte arresthuse har det derfor i perioder ikke været muligt at tilbyde beskæftigelse inden for produktionsvirksomheden. I de tilfælde, hvor man ikke har kunnet tilbyde anden form for beskæftigelse til en varetægtsfængslet, er denne blevet kompenseret økonomisk herfor i henhold til gældende regler. Med henblik på at fastholde beskæftigelsestilbuddet i videst muligt omfang har Kriminalforsorgen i denne situation, som mange andre virksomheder, forsøgt at strække ar-

bejdsopgaverne ved arbejdsdeling og etableringen af alternative beskæftigelses-tilbud, hvor de enkelte arresthuse eksempelvis har arrangeret forskellige projekter med kreativt indhold så som maling, brugskunstproduktion mv. Beskæftigelsen ved undervisning, behandling og andre godkendte aktiviteter samt rengøring og bygningsvedligeholdelse har ikke været påvirket af finanskrisen, og disse tilbud har derfor ligget på et stabilt niveau i denne periode.”

På baggrund af problemerne med at skaffe arbejde til de indsatte rettede jeg i brev af 20. november 2009 henvendelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Jeg modtog herefter et svar af 26. april 2010 fra direktoratet der var vedlagt udtalelser som direktoratet havde indhentet fra de 3 arrestinspektører. Denne sag har jeg fulgt op på i brev af 1. marts 2011. I brevet har jeg bl.a. anført at kalkulationssystemet efter min opfattelse rummer nogle dilemmaer, men jeg har ikke fundet grundlag for at udtale mig nærmere om hvordan de hindringer der utvivlsomt ligger i systemet, kan imødegås så der samlet set sker en forbedring af beskæftigelsessituationen. På det foreliggende grundlag har jeg ikke foretaget mig videre vedrørende kalkulationssystemet, men har nævnt at jeg dog fortsat i forbindelse med inspektionsvirksomheden – hvor beskæftigelse/fællesskab er et centralt emne – vil have opmærksomheden rettet mod systemet.

Jeg har endvidere bedt om direktoratets bemærkninger til nogle beregninger som jeg har modtaget om beskæftigelsesgraden i arresthusene i Syd- og Sønderjylland og på Fyn, og til bemærkninger som jeg har anført om grundlaget for beregningen af beskæftigelsesgraden og om fællesskab.

Jeg er i øvrigt gået ud fra at Direktoratet for Kriminalforsorgen løbende følger udviklingen i beskæftigelsen mv. i kriminalforsorgens enkelte institutioner, og at direktoratet i den forbindelse er i besiddelse af data der belyser beskæftigelsen i de enkelte institutioner. Jeg har bedt om at modtage nærmere oplysninger herom, og når jeg har modtaget de udbedte bemærkninger mv., vil jeg overveje om der er grundlag for mere generelt at undersøge beskæftigelsessituationen i arresthusene. Jeg har også noteret mig at beskæftigelsesspørgsmålet vil indgå i overvejelserne i forbindelse med indgåelse af den nye flerårsaftale (2012-2016) på kriminalforsorgens område. I den forbindelse er jeg kommet med nogle bemærkninger, og jeg har på den baggrund anbefalet at Direktoratet for Kriminalforsorgen iværksætter et analysearbejde om beskæftigelsen som kan indgå i grundlaget for den kommende flerårsaftale.

Af resultatkontrakterne med arresthusene fremgår det at arresthusene sammen med regionsværkmesteren skal udarbejde prognoser for produktionsvirksomheden 2 gange

om året. Under min inspektion den 23. oktober 2009 af Arresthuset i Tønder fik jeg udleveret et notat som den ene af de to regionsværkmestre der hører under Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn, havde udarbejdet om beskæftigelsen ved produktion i de arresthuse der hører under Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn. Der er tale om et dynamisk dokument der hele tiden tilpasses den aktuelle situation i produktionen. Det notat som jeg fik udleveret, var opdateret senest den 22. oktober 2009 med baggrund i "prognose 2".

Til brug for min behandling af den sag som jeg af egen drift har rejst om beskæftigelsen i arresthusene, har jeg indhentet et opdateret notat af 25. november 2010 (prognose 2, 2010).

Det fremgår bl.a. af disse notater at arresthusene under Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn er inddelt i 3 kategorier: arresthuse med værk mestre (arresthusene i Odense, Vejle, Kolding og Esbjerg), arresthuse med heldags overvagt mester (arresthusene i Sønderborg, Haderslev og Assens) og arresthuse uden værk mester/ overvagt mester i heldag (arresthusene i Tønder, Åbenrå og Svendborg).

Det fremgår endvidere at beskæftigelsesgraden ved produktion i arresthusene i den første kategori var mellem 53,5 pct. og 64,5 pct. ved den nævnte 2. prognose i 2009. For arresthusene i den anden kategori var beskæftigelsesgraden mellem 43,5 pct. og 54,9 pct. og for arresthusene i den sidste kategori mellem 0 pct. og 11,9 pct.

Det opdaterede notat af 25. november 2010 indeholder ikke tal for beskæftigelsesgraden ved produktion på det tidspunkt, men sammen med dette notat har jeg modtaget et skema med timeregistrering hvoraf også fremgår beskæftigelsesgraden for de enkelte arresthuse i regionen og for regionen samlet set. Beskæftigelsesgraden omfatter samtlige aktiviteter, herunder undervisning mv., og for perioden 1. januar til 31. august 2010 (prognose 2) var beskæftigelsesgraden for hele regionen 64,8 pct.

I notaterne er der en generel beskrivelse af beskæftigelsessituationen inden for de 3 kategorier og angivet mulige måder at forbedre beskæftigelsen på. Om beskæftigelsen i den første kategori som Arresthuset i Vejle hører under, er anført følgende i sidstnævnte notat:

"Værkmestrene, der må betegnes som meget engagerede og motiverede, er generelt gode til at skaffe nye arbejdsopgaver og sørge for god kundeservice. De leverer produkter til tiden og er fleksible – f.eks. ved hasteopgaver.

Generelt har værkemestrene forholdsvis nemt ved at fylde værkstederne med produktion. Der hvor det kan knibe er i forhold til celledarbejde, såfremt dette er en ønsket beskæftigelse. Der er fortsat krise i det omgivende samfund, hvilket også viser sig hos os. Den type arbejde der er egnet til celledarbejde er til rådighed i et meget begrænset omfang. Eksempel på celledarbejde kan være ledningsholdere, isætning af snore eller limning af flag.

Værkmestrene oplever, at det er vigtigt for deres kunder, at det er den samme kontaktperson der kan besvare henvendelser til arresthuset. Virksomhederne har behov for at det er en person med detailkendskab til produktionsopgaven, som kan betjene dem, og som er til at få fat på.

Ofte er det en administrativ medarbejder i arresthuset, der udfærdiger faktura til virksomheden, mens ordrebekræftelse mv. foretages af værkemester. Disse huse har ofte mange kunder, små som store.

Mulige forbedringer i denne kategori af arresthus:

- Udbygning af lagerfaciliteter (Odense, Vejle)
- Øget kapacitet i produktionslokaler = flere indsatte i værksted.
- ...
- Fælles standard i forhold til ordrebekræftelser, faktureringsterminer, betalingsterminer
- Udarbejdelse af kalkulationer på alle opgaver og begrundelser når der afvises. Disse skal lægges på intranettet synligt for alle institutioner i embedet for at indsamle viden og ensarte tilbud.
- Tilbud om 'anden godkendt aktivitet' vil kunne opfylde lovens krav om tilbud om beskæftigelse af indsatte. (Økonomidrift/projekter i delregnskab 10 – ikke nødvendigvis egentlig produktion)".

Der er desuden et afsnit om væsentlige muligheder for forbedringer generelt der bl.a. nævner muligheden for at dele viden om kunder og opgaver på tværs af områdets arresthuse og øvrige institutioner. Endvidere er nævnt bedre lagerfaciliteter, tilkørselsforhold og produktionslokaler i nærmere angivne arresthuse, herunder (som det fremgår) delvist i Arresthuset i Vejle.

Dette notat er stort set en gengivelse af notatet fra prognose 2 i 2009. I dette notat var det også indledningsvist anført at arresthuse med værkemester opnår områdets højeste beskæftigelsesgrad, og at man her ofte har mulighed for at tilbyde de indsatte beskæftigelse i cellerne i det omfang det ikke er muligt at beskæftige på værksteder eller

i produktionslokalerne. Tilbuddet om anden godkendt aktivitet som en af mulighederne for at forbedre beskæftigelsen var ikke med i det tidligere notat.

Jeg har noteret mig at der er ønske om at udbygge lagerfaciliteterne i Arresthuset i Vejle, jf. nu også en artikel i Bladet Kriminalforsorgen, nr. 7, marts 2011, men jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold. Jeg henviser i den forbindelse også til det oplyste under inspektionen om at arresthuset har gode lagerfaciliteter, jf. pkt. 3.1.1 nedenfor.

3.1. Arbejde

3.1.1. Beskæftigelsessituationen i Arresthuset i Vejle

Arresthuset har som tidligere nævnt et værksted på afdeling B til de indsatte på denne afdeling og et værksted med plads til 6 indsatte fra de 2 andre afdelinger.

De øvrige 16 indsatte er beskæftiget enten i cellen, som gangmænd, med motivationsbehandling eller undervisning. Der er også (altid) nogle der er syge eller ikke ønsker at arbejde.

Beskæftigelsen omfatter almindelige montage- og pakkeopgaver.

Det blev under inspektionen oplyst at beskæftigelsen i arresthuset generelt er god – tæt på 100 pct. for dem der ønsker det – men der er dog udsving. Alle får tilbudt arbejde hver dag.

Arresthuset har 2 værkmestre, og arresthusets gode beskæftigelsessituation har sammenhæng med det forhold at arresthuset har egne værkmestre (jf. også de notater der er nævnt i pkt. 3). Det har også betydning at arresthuset har gode lagerfaciliteter; arresthuset kan have op til 26 paller ad gangen på lageret.

Det fremgår også af notatet fra 2. prognose i 2009 at beskæftigelsesgraden ved produktion i Arresthuset i Vejle den 22. oktober 2009 var 53,5 pct. Ifølge det nævnte time-registreringsskema var den samlede beskæftigelsesgrad i Arresthuset i Vejle 77,9 pct. for perioden 1. januar 2010 til 31. august 2010.

Under inspektionen blev det oplyst at arresthuset i 2009 havde et overskud på beskæftigelsen på ½ mio. kroner og dermed var det arresthus i regionen der havde det næstbedste resultat. Beskæftigelsessituationen var også god på inspektionstidspunktet.

Jeg har noteret mig at Arresthuset i Vejle generelt ikke har samme problemer som mange andre arresthuse med at skaffe arbejde til de indsatte, og det der fremgår om den samlede beskæftigelsesgrad af det nævnte timeregistreringsskema. Jeg beder arresthuset om at oplyse om beskæftigelsessituationen stadig er god, og nærmere uddybe hvordan beskæftigelsessituationen i arresthuset har udviklet sig siden inspektionen den 24. februar 2010, herunder med hensyn til celloarbejde.

Hvis arresthuset i perioder ikke kan tilbyde alle de indsatte beskæftigelse, går jeg ud fra at arresthuset benytter sig af de initiativer der er nævnt i justitsministerens svar af 28. september 2009 til Retsudvalget, jf. ovenfor.

Jeg går således ud fra at arresthuset i denne situation overvejer om de indsatte kan tilbydes opgaver med f.eks. mere rengøring i arresthuset eller eventuelle mindre vedligeholdelsesopgaver mv.

3.1.2. Kompensation for manglende arbejde mv.

Så længe arresthuset ikke har problemer med at skaffe beskæftigelse til de indsatte, opstår der ikke spørgsmål om kompensation for manglende tilbud om beskæftigelse.

Hvis arresthuset skulle få problemer med at beskæftige de indsatte, går jeg ud fra at arresthuset vil overveje mulighederne for at kompensere for manglende arbejde og fællesskab i arbejdstiden, f.eks. ved at give de indsatte som arresthuset ikke kan tilbyde beskæftigelse, lov til at være sammen 2 og 2 i cellerne i arbejdstiden.

Jeg henviser i den forbindelse også til justitsministerens svar af 28. september 2009 og 18. maj 2010 på henholdsvis spørgsmål nr. 1197 (der også er omtalt ovenfor) og spørgsmål nr. 960 fra Folketingets Retsudvalg. Det er heri oplyst at de indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse, kompenseres bl.a. med mulighed for udvidede fritidsaktiviteter. I sidstnævnte svar har justitsministeren nævnt at arresthusene i tilfælde af mangel på beskæftigelse i produktionen har benyttet sig af muligheden for at etablere en anden godkendt aktivitet. Det er nævnt at det kan dække over mange forskellige aktiviteter, heriblandt kunstprojekter, diverse fritidsaktiviteter, sport og lignende.

3.1.3. Arbejdsfællesskab i cellerne

Arresthuset oplyste under min sidste inspektion at det ikke var muligt for de indsatte at arbejde sammen 2 og 2 i cellerne, og arresthuset redegjorde efterfølgende for bag-

grunden herfor. Da direktoratet dengang ville overveje at fastsætte centrale retningslinjer, foretog jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Sådanne retningslinjer blev efterfølgende fastsat i vejledningen om indsattes adgang til fællesskab mv. med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner (fællesskabsvejledningen). Den nugældende vejledning er vejledning nr. 12 af 29. februar 2008 hvor retningslinjer om arbejdsfællesskab findes i pkt. 20. Hvis det ikke er muligt at beskæftige alle indsatte på fælles arbejdsrum, bør det ifølge dette punkt overvejes om der er mulighed for at indsatte kan arbejde 2 sammen i en celle hvis der er indsatte der ønsker det. Arresthuset skal i disse overvejelser være opmærksom på pladsmæssige forhold, hygiejniske forhold, og hensyn til brandsikkerheden. Arresthuset skal endvidere være opmærksom på risikoen for at den ene indsatte presses til at arbejde for den anden.

Også under inspektionen denne gang blev det oplyst at de indsatte (i praksis) ikke arbejder sammen i cellerne (der som tidligere nævnt er ca. 10 m²).

Af direktoratets brev af 26. april 2010 i den sag som jeg af egen drift har rejst over for direktoratet, fremgår det at arrestinspektøren har udtalt at de indsatte vil kunne arbejde sammen på cellerne hvis det er praktisk muligt, og ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn ikke taler imod et sådant fællesskab. Direktoratet har tilkendegivet at de indsatte bør orienteres om muligheden for arbejdsfællesskab i cellen, enten i arresthusets fællesskabsregler eller husorden.

Jeg går på denne baggrund ud fra at det er muligt for alle de indsatte at have arbejdsfællesskab i cellerne under de forudsætninger der er angivet i pkt. 20 i fællesskabsvejledningen.

Jeg går ligeledes ud fra at arresthuset udtrykkeligt (enten i arresthusets fællesskabsregler eller i husordenen) vil orientere de indsatte om muligheden for at søge om arbejdsfællesskab i cellen.

3.2. Undervisning mv.

De indsatte kan som nævnt også beskæftiges ved undervisning og forbehandling mv.

Der er ikke i arresthusets husorden (ordensreglement) nævnt noget om undervisning. Under inspektionen blev det oplyst at undervisning foregår afdelingsvis.

Jeg anbefaler at arresthuset medtager et punkt om undervisning i husordenen. Da arresthuset ikke kun bør fastsætte ordensregler, men også regler der oplyser om generelle forhold i arresthuset (som det også er sket i ordensreglementet), anbefaler jeg også at arresthuset overvejer at ændre titlen fra ordensreglement til husorden. Jeg beder om at få oplyst hvad der sker i anledning af mine anbefalinger.

Ved min sidste inspektion af arresthuset blev det oplyst at arresthuset var tildelt 10 undervisningstimer (der alle blev udnyttet), og under min inspektion denne gang nævnte talsmændene også at arresthuset har i alt 10 timers undervisning. Jeg går ud fra at der hermed menes 10 timer om ugen.

Af justitsministerens svar af 8. november 2010 på et spørgsmål nr. 182 fra Folketingets Retsudvalg fremgår det (imidlertid) at der er udmeldt 338 timer om året til undervisning i Arresthuset i Vejle.

Det blev ved min sidste inspektion også oplyst at der blev anvendt pc i undervisningen, og at arresthuset rådede over flere pc-programmer til undervisning.

Direktoratet har sammen med arrestinspektørerne foretaget en undersøgelse af undervisningen i arresthusene i hele landet, jf. bladet Kriminalforsorgen nr. 4, 2010, der har undervisning som tema, og i kriminalforsorgens årsrapport for 2009.

Undersøgelsen har kortlagt hvordan undervisningen foregår, hvordan de fysiske forhold er, og hvordan underviserne bliver brugt. Resultatet af undersøgelsen skal anvendes til at genoverveje undervisningen i arresthusene og give kriminalforsorgen et bedre bud på om det er muligt at lave en samlet koordineret indsats i forhold til at løfte undervisningen i arresthusene. Direktoratets nye undervisningsenhed skal sikre at der sker en udvikling på området.

Det er desuden nævnt at der ikke er udsigt til at antallet af undervisere kan forøges i perioden for denne flerårsaftale, og at hovedopgaven derfor er at se hvordan det kan gøres bedre inden for de eksisterende rammer.

Undersøgelsen er også blevet brugt til at vurdere om og hvordan det sikrede pc-netværk kan installeres i arresthusene. Dette netværk skal gøre det muligt at give de indsatte fjernundervisning via computer, og de indsatte vil hermed få mere tidssvarende undervisningstilbud.

Jeg bad i sagen om min inspektion den 23. oktober 2009 af Arresthuset i Tønder direktoratet om at orientere mig om resultatet af den nævnte undersøgelse af undervisningen i arresthusene og hvad det giver direktoratet anledning til. Direktoratet har i den anledning i en udtalelse af 7. marts 2011 anført følgende:

”Direktoratet kan oplyse, at undersøgelsen, der blev afsluttet i august 2010, havde til hensigt at danne et overblik over undervisningstilbuddene i landets arresthuse. Undersøgelsen bestod i, at alle arresthuse blev aflagt et besøg med henblik på at besigtige undervisningsfaciliteterne og samtlige arrestforvarere blev interviewet om undervisningen i deres respektive arresthuse.

For langt størstedelen svinger antallet af normerede undervisningstimer mellem 4 og 9 timer pr. uge, mens enkelte arresthuse angiver flere timer. Antallet af timer, der sidst blev fastsat i 2001, er baseret på en beregning af belæg. Arresthusene har som hovedregel selv læreren ansat eller har indgået aftale med et fængsel om brug af dettes lærere. Enkelte lærere er endvidere ansat direkte af direktoratet. Der kan forekomme kombinationer af de nævnte tilknytningsforhold.

Nogle arresthuse oplyser at have problemer med, at planlagte undervisningstimer aflyses i tilfælde af sygdom, ferie mv. Dette skyldes, at undervisningen disse steder er meget personafhængig og dermed sårbar. Typisk vil der være tilbud om undervisning i dansk og matematik på grundskoleniveau. Hertil kommer en række sprogfag, samfundsfag mv., som varierer alt efter lærernes kompetencer. En del arresthuse kan endvidere tilbyde ordblindeundervisning. Der synes generelt at være et ønske om mere temaundervisning, som både kan være alment dannende (livsstilskurser, rygestop, kreative fag mv.) og formelt kompetencegivende undervisning (hygiejnekurser, førstehjælp mv.).

Direktoratet har på baggrund af undersøgelsen fundet behov for at udvikle fælles retningslinjer og minimumsstandarder for undervisningen i arresthusene, hvilket ud over at forbedre undervisningen i det enkelte arresthus også kan medvirke til at muliggøre et mere sammenhængende forløb ved overflytning. Der er dog mange hensyn at tage (ressourcemæssige, praktiske, administrative mv.), ligesom en ensretning af praksis risikerer at gå ud over individuelle ordninger, som i dag fungerer udmærket efter det enkelte arresthus opfattelse. Direktoratet har i første omgang inviteret arrestinspektørerne til en møderække henover foråret 2011, hvor situationen kan drøftes og relevante muligheder og barrierer for at skabe en helhedsorienteret indsats og ensartede tilbud identificeres.”

Direktoratet har i udtalelsen også oplyst at det sikrede pc-netværk er taget i brug, og at der er afholdt kurser for lærere i brugen af dette netværk, herunder de lærere der er tilknyttet et arresthus. De indsatte, herunder varetægtsarrestanter, kan således benytte pc-netværket som en del af deres undervisningsaktivitet.

Jeg går ud fra at arresthuset eller læreren opfordrer indsatte der kan have behov for almindelig skoleundervisning, men ikke selv henvender sig, til at deltage.

Jeg har noteret mig at der udmeldt 338 timer om året til undervisning i Arresthuset i Vejle. Selvom jeg går ud fra at arresthuset i forbindelse med den nævnte generelle undersøgelse af undervisningen i arresthusene har udtalt sig om behovet for undervisning i arresthuset, beder jeg arresthuset om at oplyse om behovet for undervisning er dækket med de timer som arresthuset nu har. Hvis det ikke er tilfældet, beder jeg om at få oplyst hvad der fremadrettet er behov for af undervisning.

Jeg beder desuden arresthuset om at oplyse nærmere om hvad undervisningen omfatter, og i hvilket omfang der i dag anvendes pc i undervisningen.

Talsmændene for afdeling C og D oplyste at de indsatte er tilfredse med læreren, men ikke med at han efter hvad de havde fået oplyst, bruger halvdelen af tiden på forberedelse. Under den afsluttende samtale oplyste arrestforvareren at det ikke er korrekt, men at lærerens (lange) transport indgår i undervisningstiden da han er omfattet af den gamle ordning. Det blev endvidere oplyst at læreren snart ville gå på pension, og at arresthuset forventede at en fængselslærer ville overtage undervisningen af de indsatte i arresthuset.

Jeg orienterede talsmændene om det i min opfølgning til dem og om at jeg på denne baggrund ikke foretog mig mere vedrørende dette forhold.

Jeg beder (dog) om at få oplyst hvornår læreren går på pension, og at blive underrettet når det er besluttet hvem der herefter overtager undervisningen af de indsatte i arresthuset.

Arresthuset har også tilbud om forbehandling (motivationsbehandling). Indsatte fra afdelingerne C og D kan sammen deltage i denne behandling.

3.3. Fritid

I fritiden kan de indsatte benytte arresthusets kondirum på afdeling C, jf. omtalen heraf under pkt. 2.6 ovenfor.

De indsatte har nu også mulighed for spinning i et særligt lokale der var ved at blive indrettet på inspektionstidspunktet.

Bortset fra de ønsker som talsmændene for afdeling C og D havde til kondirummet, jf. pkt. 2.6, var de tilfredse med dette rum, men de var utilfredse med at der kun må være 3 indsatte ad gangen i rummet.

Jeg går ud fra at begrænsningen i antal indsatte der må være til stede samtidig i kondirummet, har sammenhæng med rummets størrelse og indretning. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Tidspunkterne for benyttelsen af kondirummet fremgår ikke af arresthusets husorden (men kun tidspunkterne for fællesskab i cellerne). I husordenen er det kun anført at kondirummet kan benyttes efter særlige regler, og der henvises til et opslag som jeg går ud fra findes på opslagstavlen på afdelingerne.

Ifølge arresthusets husorden er der også mulighed for hobbyarbejde efter nærmere retningslinjer. De indsatte henvises til at kontakte personalet om det. Under inspektionen blev det som tidligere nævnt oplyst at det foregår i værkstedet, og af arresthusets efterfølgende brev til mig fremgår det at de indsatte kan arbejde med læder og sølv samt male billeder.

Arresthusets leder skal efter § 2 i fællesskabsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 147 af 28. februar 2008) fastsætte regler om gennemførelsen af de indsattes ret til fællesskab med andre indsatte. Reglerne skal indeholde bestemmelser om i hvilket tidsrum de indsatte har adgang til fællesskab efter bl.a. § 11 der handler om indsattes adgang til fællesskabsrum i fritiden. Reglerne skal desuden fremgå af arresthusets husorden, jf. § 19, stk. 1.

Jeg går på denne baggrund ud fra at der i arresthusets ordensregler (husorden) vil blive indføjet oplysning om tidspunkterne for adgang til fritidsrummene (herunder det nye spinningsrum). Jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

Det fremgår ikke af arresthusets husorden om de indsatte har mulighed for at leje en PlayStation, men det fremgik af min samtale med talsmændene at der er en sådan mulighed.

Talsmanden for afdeling B var nemlig utilfreds med at der kun er 2 PlayStations til udlejning til afdelingens 10 indsatte. Han oplyste i den forbindelse at de indsatte kan leje en PlayStation 1 uge ad gangen.

Talsmændene for afdeling C og D oplyste desuden at arresthuset havde indvilliget i at købe ekstra joystick til de PlayStations som de indsatte kan leje af arresthuset, så det ikke er nødvendigt at leje 2 PlayStations når indsatte vil spille sammen/mod hinanden. Talsmændene oplyste at der imidlertid herefter ikke var sket mere vedrørende dette forhold.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at der er enighed blandt de 10 arresthuse der hører under Arrestinspektøren for Syd og Sønderjylland og Fyn, om at der skal være 1 PlayStation pr. 5 indsatte.

Ledelsen oplyste også at der var bestilt ekstra joystick til de PlayStations som arresthuset udlejer, så de fremover leveres med 2 joystick og således giver mulighed for at 2 indsatte kan spille sammen.

I mit brev af 17. marts 2010 til talsmanden for afdeling B meddelte jeg at jeg ikke havde grundlag for at foretage mig noget vedrørende det forhold at der kun er 2 PlayStations til rådighed for afdelingen. Jeg nævnte i den forbindelse at de indsatte havde mulighed for at foreslå at udlejningsperioden forkortes hvis de mener at der går for lang tid før man har mulighed for (igen) at leje en PlayStation.

På baggrund af det oplyste under inspektionen går jeg ud fra at der også er mindst 2 PlayStations til rådighed for de indsatte på både afdeling C og D, og at de indsatte på disse afdelinger også kan leje en PlayStation 1 uge ad gangen.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvad lejeprisen er.

Talsmændene for afdeling C og D fremsatte også ønske om at der blev indkøbt memory-cards til PlayStations så de indsatte har mulighed for at gemme spil og dermed kan slukke deres PlayStation når de ikke bruger den. Talsmændene nævnte i den forbindelse at det også vil spare strøm.

Under den afsluttende samtale blev det oplyst at arresthuset var i færd med at købe memory-cards efter at have sikret sig at direktoratet var indforstået med det.

Talsmændene for afdeling C og D efterlyste under min samtale med dem flere brætspil og mulighed for at flere end 2 indsatte kunne have fællesskab så det blev muligt at spille spil der er beregnet til flere end 2 personer, f.eks. matador.

Det fremgår af det tidligere nævnte svar af januar 2010 til talsmanden for afdeling D at der ville blive købt flere spil, og i arresthusets efterfølgende brev til mig har arresthuset oplyst at der er købt flere brætspil til alle afdelinger.

Jeg har noteret mig det oplyste. For så vidt angår spørgsmålet om muligheden for at flere end 2 indsatte kan have fællesskab, henviser jeg til pkt. 4.1.

Talsmanden for afdeling D fremsatte også ønske om det (igen) blev muligt at spille billard i fællesrummet på denne afdeling. Han henviste til at arresthuset jo har et billardbord (i det store fællesareal mellem de 3 afdelinger).

I arresthusets tidligere nævnte svar fra januar 2010 til talsmanden afviste arresthuset dette ønske med henvisning til at der er tale om en afdeling med begrænset fællesskab.

Da jeg nævnte talsmandens ønske under den afsluttende samtale, tog ledelsen dette til efterretning. Jeg forstod det sådan at ledelsen ville overveje at flytte billardbordet ind på afdelingen og give de indsatte på denne afdeling mulighed for at benytte det i et nærmere angivet omfang.

Jeg bad i forbindelse med min skriftlige opfølgning til talsmændene ledelsen om at oplyse om det var korrekt forstået, og i givet fald underrette mig om resultatet af de nævnte overvejelser.

I arresthusets svar vedrørende dette forhold har arresthuset henvist til svaret på talsmandens ønske om udvidet fællesskab på denne afdeling. Jeg henviser til citatet under pkt. 4 og mine bemærkninger hertil.

Talsmændene for afdeling C og D efterlyste også mulighed for at kunne købe dvd-afspillere. De oplyste at arresthuset sidste år havde fået 80.000 kr. til at købe nye tv-apparater med indbygget dvd for, men at disse apparater ikke var blevet købt fordi

arresthuset samtidig skulle spare. De nævnte dog samtidig at der nu ville blive købt nye tv-apparater.

Talsmanden for afdeling B oplyste at han havde et tv-apparat med indbygget dvd-afspiller på prøve og havde haft det et års tid, men at ingen af de andre indsatte på afdelingen havde tv med dvd-afspiller. Han oplyste også at de indsatte et års tid forinden havde fået at vide at der ville komme nye tv-apparater med dvd-afspiller, men at det endnu ikke var sket.

Af arresthusets svar af januar 2010 til talsmanden fra afdeling D fremgår det at arresthuset har afvist muligheden for at indkøbe dvd-afspillere og havde oplyst at der vil være dvd-afspiller i de tv-apparater der snart ville blive indkøbt.

Under den afsluttende samtale blev det oplyst at det ikke er korrekt at arresthuset sidste år havde fået 80.000 kr. til at købe nye tv-apparater for.

Det blev endvidere oplyst at arresthuset har 8-10 tv-apparater med dvd-afspiller og var i færd med at udskifte de øvrige tv-apparater.

Jeg bad i forbindelse med min skriftlige opfølgning på det spørgsmål arresthuset om at oplyse mig om tidsplanen for denne udskiftning. Arresthuset har i den anledning oplyst at tv-apparaterne udskiftes løbende og når de er defekte, og at arresthuset på grund af arresthusets økonomi ikke kan udskifte alle apparater på en gang.

Jeg har noteret mig det oplyste, men beder arresthuset om at oplyse hvor mange af de tv-apparater som arresthuset nu har, der er de nye apparater med indbygget dvd, og hvor mange apparater arresthuset regner med at udskifte i 2011. Jeg er som det fremgår opmærksom på det udgiftsstop der var i 2. kvartal af 2010.

Jeg har ingen bemærkninger til at arresthuset har afvist de indsattes ønske om at kunne købe dvd-afspiller gennem arresthuset. Til orientering for arresthuset kan jeg oplyse at det af sagen om min inspektion samme dag af Arresthuset i Esbjerg fremgår at dette arresthus har en ordning hvorefter de indsatte der ikke har dvd-afspiller i deres tv-apparat, på skift efter et skema kan låne en dvd-afspiller af arresthuset.

Det tilføjes at jeg er opmærksom på at det er muligt at se dvd-film på PlayStation 2.

Talsmændene for afdeling C og D oplyste også at der mangler fjernbetjening til de tv-apparater som de får udleveret, og at de indsatte derfor ikke kan se tekst-tv (der nu er blevet tilladt i kriminalforsorgens institutioner).

Den klage bad jeg arresthuset om at svare på direkte over for talsmændene og underrette mig om svaret. Arresthuset har ikke svaret på dette i brevet til mig.

Jeg beder om at få oplyst hvad der er sket vedrørende dette forhold.

De indsatte har desuden mulighed for at låne bøger gennem arresthusets bibliotek. Det fremgår af arresthusets husorden (og blev også oplyst under inspektionen) at der kommer en bibliotekar en gang om ugen og bytter bøger.

Biblioteket ligger i det store fællesrum mellem afdelingerne. Bøger bestilles direkte via en pc som bibliotekaren har med.

Der er indgået en generel biblioteksaftale med arresthusene der trådte i kraft den 1. januar 2006. Direktoratet for Kriminalforsorgen har i den forbindelse tidligere udtalt at der (i stedet for bogkataloger mv.) printes lister ud over nyudgivelser af bøger mv. til de indsatte som inspiration til deres eventuelle læsning.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der løbende udskrives boglister om både danske og udenlandske bøger til de indsatte som inspiration til deres eventuelle læsning.

Jeg beder også om at få oplyst om arresthuset har et fritidsudvalg med deltagelse af indsatte.

Talsmændene for afdeling C og D var også utilfredse med at de ikke kan spille bold under gårdtur. Talsmændene oplyste at det var afvist af arresthuset under henvisning til at de er flere sammen på gårdtur, og at boldspil kan genere indsatte der ikke ønsker at deltage. De oplyste at de indsatte selv havde lavet en bold af sammenkrøllede aviser, men ikke måtte bruge den. De behøver ikke en rigtig bold, men vil være tilfredse med en skumbold.

I det svar talsmanden for afdeling D havde fået fra arresthuset, fremgår det at indkøb af bolde var afvist med den begrundelse at indsatte uden interesse i boldspil da ikke vil have mulighed for at afvikle gårdtur samtidig.

Under den afsluttende samtale henviste ledelsen også til at indsattes boldspil foregår meget voldsomt med risiko for skader, og at det også vil være tilfældet med en skumbold.

Jeg nævnte i mit brev af 17. marts 2010 til talsmændene at jeg er bekendt med at boldspil (i nogle tilfælde dog kun med skumbold) tillades i flere arresthuse, og at jeg ville overveje dette spørgsmål nærmere i forbindelse med udarbejdelsen af rapporten om inspektionen. Til brug for disse overvejelser bad jeg arresthuset om at uddybe afslaget og herunder oplyse om mulighederne for eventuelt at tillade boldspil eller andre aktiviteter i den ene af de 3 gårde.

Arresthuset har svaret at boldspil har været afprøvet, men ofte udvikler sig så voldsomt at det er til gene for de andre indsatte på gårdtursområdet. Derfor tillades boldspil ikke.

Arresthuset har videre oplyst at det ikke er muligt at benytte den ene gård til boldspil da gårdtur afvikles afdelingsvis samtidig i de 3 gårde.

Efter min opfattelse bør de indsatte også under gårdtur så vidt mulig kunne udfolde sig fysisk. Jeg beder derfor arresthuset om at overveje om det vil være muligt at lave forskudt gårdtur således at samme afdeling kan benytte 2 gårde og dermed spille bold eller lave andre fysiske aktiviteter i den ene gård. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

4. De enkelte afdelinger

Afdeling B er som tidligere nævnt en speciel venteafdeling under Anstalten ved Herstedvester, dvs. en afdeling for indsatte der venter på at blive overført til anstalten. Afdelingen blev oprettet i 2005 på grundlag af en kontrakt mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen, Anstalten ved Herstedvester og Arresthuset i Vejle. Ifølge et notat af 2. august 2005 om afdelingen som Anstalten ved Herstedvester har lavet, modtager afdelingen domfældte fra andre arresthuse der venter på overførsel til anstalten, men arresthuset kan også anbringe et mindre antal af egne varetægtsarrestanter der er sigtet for sædelighedskriminalitet i afdelingen. Afdelingen modtager ikke kun indsatte der er dømt for sædelighedskriminalitet, men også andre svage eller skrøbelige indsatte der trives dårligt i det lokale arresthus. På tidspunktet for inspektionen var 2 af de 10 indsatte på afdelingen indsatte der var kommet fra anstalten.

Det er Anstalten ved Herstedvester der visiterer til afdelingen og varetager sagsbehandlingen af afsonerne på afdelingen. De dømte indsatte bliver hurtigt overført til anstalten. Det tilstræbes at der ikke går mere en 6-9 uger før der sker overførsel.

Anstalten ved Herstedvester har ikke det lægelige behandlingsansvar for de indsatte, men yder konsulentbistand til afdelingen.

Der er tilknyttet en psykolog på deltid til afdelingen, men på inspektionstidspunktet var stillingen ledig og havde været det siden 1. januar 2010. Da det er svært at få ansat psykologer og især med det nuværende antal timer der var tildelt, blev det overvejet at hæve timetallet og ansætte en psykolog der også skal betjene Arresthuset i Odense.

Ifølge et opslag den 22. april 2010 på psykologjob.dk blev der på det tidspunkt søgt en psykolog til afdelingen med et ugentligt timetal på mellem 10 og 18 timer.

Jeg beder om at få oplyst om der nu er ansat en psykolog i den ledige stilling.

Jeg beder desuden om at få oplyst hvorfor de nævnte overvejelser ikke udmundede i oprettelse af en stilling som psykolog både i Arresthuset i Vejle og Arresthuset i Odense.

Det blev under inspektionen oplyst at der altid er fuld belægning på – og venteliste til – afdelingen.

De indsatte fra afdeling B kan deltage i motivationsbehandling sammen med indsatte fra de 2 andre afdelinger, men ellers er afdeling B helt adskilt fra disse afdelinger. Afdelingen har derfor også som tidligere nævnt eget værksted på afdelingen.

De indsatte på afdeling B har – i modsætning til de indsatte på de 2 andre afdelinger – adgang til at benytte afdelingens fællesrum og køkken i fritiden. Det fremgår af det nævnte notat fra Anstalten ved Herstedvester at køkkenet skulle renoveres med opsætning af fryser og almindelige hårde hvidevarer inden afdelingen blev taget i brug som venteafdeling da madlavning er en del af beskæftigelsen på afdelingen. Der er ifølge husordenen selvforplejning hver lørdag.

Afdeling C og D er almindelige afdelinger der som tidligere nævnt hver har 11 pladser. Indsatte fra begge afdelinger kan være sammen i værkstedet og til motivationsbehandling, mens undervisning og fritid foregår afdelingsvis.

Der er begrænset fællesskab mellem de indsatte på disse 2 afdelinger. De indsatte må som nævnt ikke benyttet opholdsrummet og køkkenet på afdelingen, men har kun adgang til cellefællesskab 2 og 2 på afdelingen. Hertil kommer fællesskab i fritiden i arresthusets kondirum og fælles gårdtur for alle afdelingens indsatte.

Afdeling D (men ikke afdeling C) har tidligere haft mere fællesskab svarende til det fællesskab der er på afdeling B, men i 2007 blev adgangen til fællesskab begrænset for afdeling D til samme fællesskab som afdeling C. Baggrunden herfor fremgår af et brev af 9. august 2007 fra direktoratet og 2 breve fra arresthuset der er nævnt i dette brev.

Det fremgår af disse breve at direktoratet i 2004 godkendte arresthusets fællesskabsregler hvoraf det fremgik at der var almindeligt afdelingsfællesskab på afdeling B og D. Som følge af 2 undvigelser i henholdsvis oktober 2006 og januar 2007 blev sikkerheden i arresthuset, herunder på belægningsafdelingerne, gennemgået. På baggrund af et brev af 13. februar 2007 fra direktoratet (sikkerhedsenheden) kom arresthuset i brev af 2. april 2007 med en indstilling til direktoratet om ændring af fællesskabet på afdeling D til fællesskab som på afdeling C. I brev af 28. juni 2007 kom arresthuset efter anmodning med nærmere oplysninger om baggrunden for indstillingen. I brevet af 9. august 2007 meddelte direktoratet at direktoratet var indforstået med at de indsattes adgang til fællesskab på afdeling D fremover skulle bestå i cellefællesskab. Der er i brevet henvist til oplysninger i brevet af 28. juni 2007. Foruden de 2 undvigelser er der henvist til at afdeling D er bygget uden ydre ringmur, at klientellet har ændret sig, at der har været undvigelse også fra denne afdeling, og at der løbende er tegn på at flugtmulighederne afprøves.

I arresthusets brev af januar 2010 til talsmanden på afdeling D har arresthuset afvist at give mulighed for billard og madlavning på afdelingen under henvisning til at der er tale om en afdeling med begrænset fællesskab.

Talsmanden for afdeling D klagede i sit brev til mig forud for inspektionen og under min samtale med ham og talsmanden for afdeling C under inspektionen over begrænsningen af fællesskabet på afdeling D. Han gjorde gældende at der var tale om forskelsbehandling mellem afdeling B og D da afdeling B ikke fik begrænset fællesskabet, og at begrænsningen skete på et forkert grundlag. I min skriftlige opfølgning til talsmændene gengav jeg ovennævnte om baggrunden for begrænsningen og anførte at jeg ikke havde grundlag for at foretage mig mere vedrørende det forhold at der – af de nævnte grunde – skete en begrænsning af adgangen til fællesskab på afdeling D.

Jeg meddelte også – både under samtalen og i min skriftlige opfølgning til talsmændene – at jeg heller ikke foretog mig mere vedrørende det forhold at de indsatte på afdeling B har adgang til fællesskab i videre omfang end de indsatte på afdeling (C og) D. Jeg henviste til at afdeling B er en særlig afdeling, og at der er en saglig begrundelse for denne forskelsbehandling.

Jeg skrev samtidig at spørgsmålet om fællesskab ville indgå i rapporten om inspektionen, og til brug for udarbejdelsen af rapporten bad jeg arresthuset om at oplyse nærmere om mulighederne for at tillade fællesskab i videre omfang på afdeling C og D, f.eks. ved at flere end 2 indsatte i nærmere angivne tidsrum kunne benytte fællesrummet på afdelingen til fællesaktiviteter. Jeg henviste i den forbindelse også til det jeg i øvrigt havde nævnt i brevet som svar på talsmændenes ønsker om flere brætspil og mulighed for at spille billard mv., jf. pkt. 3.3.

Som svar herpå har arresthuset anført følgende:

”Fællesskabet på afdeling C og D er cellefællesskab, 2 personer ad gangen. Derudover er der mulighed for at komme i fællesskab på gårdturen, ved arresthusets hobbyaktiviteter (læder/sølv/billedmaling), spinning og alle øvrige aktiviteter, hvor der er personale til stede.

Der er også mulighed for motion i træningslokalet, en aktivitet uden personale, men i aflåst lokale.

Fællesskab i afdelingens fællesrum som er i et åbent miljø med gangarealer, har vi ikke fundet hensigtsmæssig blandt andet af personaleressourcemæssige årsager (ikke personale nok til at overvåge fællesskabet).”

Jeg forstår det oplyste sådan at arresthuset vil være indstillet på fællesskab i fællesrum på afdeling (C og) D, f.eks. fællesskab mellem 4 indsatte ad gangen på skift i en afgrænset periode, hvis der er personaleressourcer til at overvåge fællesskabet.

Jeg har ingen bemærkninger til at arresthuset har anset det for nødvendigt med overvågning hvis der skal finde fællesskab sted mellem de indsatte i fællesrummet, jf. også det oplyste ovenfor om baggrunden for indskrænkningen af fællesskabet på afdeling D. Men det er efter min opfattelse ærgerligt at fællesrum der – går jeg ud fra – oprindeligt er beregnet til fællesskab mellem de indsatte, ikke kan benyttes til fællesskab på grund af manglende ressourcer til overvågning af fællesskabet. Jeg har dog ikke grundlag for at henstille at der tilføres mere personale til arresthuset, og jeg foretager mig derfor ikke mere vedrørende dette forhold.

I forlængelse af drøftelserne under inspektionen beder jeg dog arresthuset om at oplyse om arresthuset vil overveje at tillade de indsatte at være sammen f.eks. 2 og 2 i køkkenet på afdelingen en gang imellem hvis der er de fornødne personaleressourcer til overvågning af fællesskabet.

5. Andre forhold

5.1. Belægning

Arresthuset har som tidligere nævnt en særlig afdeling under Anstalten ved Herstedvester og 2 "almindelige" afdelinger.

Spørgsmålet om belægningen i øvrigt, herunder omfanget af udenlandske indsatte, blev ikke berørt nærmere under inspektionen. Men det fremgår af en jobannonce af 29. september 2010 fra Jobcenter Vejle hvori der blev søgt en ny (halvtids) sygeplejerske til arresthuset pr. 1. november 2010, at mange af arresthusets indsatte er med anden etnisk baggrund end dansk.

Jeg er bekendt med at Direktoratet for Kriminalforsorgen den 22. december 2010 har udstedt en ny cirkulæreskrivelse om tolkning. Det fremgår bl.a. heraf at kommunikation altid skal foregå på et sprog som den indsatte med rimelighed forstår. Skal kommunikation foregå på et andet sprog end dansk, skal der som udgangspunkt benyttes personale der taler det valgte sprog. Medindsatte kan eventuelt også anvendes til tolkning hvis den indsatte er indforstået med det. Hvis hverken personale eller medindsatte kan anvendes, skal der som udgangspunkt anvendes tolk. Skriftlige afgørelser skal i fornødent omfang ledsages af en mundtlig forklaring på samme måde.

Det blev i øvrigt under inspektionen oplyst at det indbyrdes forhold mellem de indsatte er godt, og at der – da arresthuset er bygget i ét plan – sjældent er uro som det ses i arresthuse der er panoptisk opbygget.

5.2. Talsmandsordning

Efter straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 1, der også gælder for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. § 9 i talsmandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 735 af 25. juni 2007 om gennemførelse af medindflydelse for indsatte i kriminalforsorgens institutioner), skal de indsatte have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

Hvis de indsatte ikke har valgt en talsmand, skal institutionen ved opslag eller lignende orientere de indsatte om muligheden for at vælge en talsmand, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 2, stk. 3.

Der var som nævnt en talsmand for hver afdeling i arresthuset da jeg foretog inspektion af arresthuset.

Efter talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1, skal institutionens leder fastsætter regler om talsmandsvirksomheden.

Arresthusets ordensreglement indeholder ikke oplysninger om talsmandsordningen i arresthuset, men i mappen (som de indsatte får udleveret) er der en meddelelse (af februar 2006) der orienterer om muligheden for at udtale sig om eller have indflydelse på forholdene i arresthuset. Det er dog ikke oplyst at de indsatte har mulighed for at vælge en talsmand. Det er kun oplyst at de indsatte enten alene eller i en gruppe kan anmode om en samtale med ledelsen.

Da det materiale som jeg modtog fra arresthuset, ikke omfattede interne regler om talsmandsordningen, bad jeg arresthuset om at oplyse om der er fastsat sådanne regler, og i givet fald sende mig en kopi heraf.

Arresthuset har ikke besvaret dette spørgsmål i det brev som jeg efterfølgende har fået fra arresthuset.

Jeg gentager derfor mit spørgsmål til arresthuset om at oplyse om der er fastsat regler om talsmandsvirksomheden, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 8, stk. 1, og jeg beder i givet fald arresthuset om at sende mig en kopi af reglerne.

Jeg går ud fra at arresthuset ved opslag eller lignende orienterer de indsatte om muligheden for at vælge talsmand, men jeg anbefaler arresthuset at indføre oplysning om det i husordenen. Jeg anbefaler også at arresthuset samtidig enten gengiver de interne regler for talsmandsvirksomheden i husordenen eller henviser til reglerne som de indsatte samtidig skal have mulighed for at gøre sig bekendt med, f.eks. ved at de indsættes i mappen. Jeg beder om at få oplyst hvad der sker i den anledning.

Jeg har som tidligere nævnt modtaget et skriftligt svar fra ledelsen til talsmanden fra januar 2010 på spørgsmål som han som talsmand havde rejst (på – går jeg ud fra – et talsmandsmøde). Da brevet ikke fremstår som et referat af et talsmandsmøde, be-

mærker jeg for god ordens skyld at jeg går ud fra at ledelsen udarbejder referater af talsmandsmøderne, jf. talsmandsbekendtgørelsens § 1, stk. 3.

Jeg går endvidere ud fra at der (som det også er sket i det nævnte brev) følges systematisk op på de spørgsmål der rejses på talsmandsmøderne – eller på møder efter talsmandsbekendtgørelsens § 1, stk. 2, mellem ledelsen og indsatte hvis der ikke er valgt en talsmand.

Talsmanden for afdeling B må som tidligere nævnt ikke tale med de andre talsmænd som normalt heller ikke taler sammen. Jeg havde dog samtale med talsmændene for afdeling C og D på én gang.

Under min samtale med talsmændene for afdeling C og D oplyste de at de havde fået lov til at mødes forud for min inspektion. De ville også gerne fremover kunne mødes en gang imellem, f.eks. 1 gang om måneden eller hver 6. uge for at tale om forhold der er fælles for de 2 afdelinger.

Da ledelsen ingen indvendinger havde mod dette, gik jeg ud fra at de fremover kan mødes som ønsket, og at arresthuset ville overveje at medtage spørgsmålet om indbyrdes kontakt mellem talsmændene fra afdeling C og D i de interne regler om talsmandsvirksomheden hvis der var fastsat sådanne regler.

Arresthuset har i det efterfølgende brev til mig oplyst at der i fremtiden er planlagt møde mellem talsmændene på afdeling C og D hver 6. uge.

Jeg har noteret mig det oplyste, og går som nævnt ud fra at det vil komme til at fremgå af arresthusets interne regler om talsmandsvirksomheden.

Jeg beder om at få oplyst hvor de indsattes samtaler med talsmændene finder sted.

5.3. Avishold

Efter straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, og varetægtsbekendtgørelsens § 80, stk. 1, skal de indsatte have mulighed for at holde sig orienteret ved bl.a. avislæsning. Efter stk. 3 i begge de nævnte bestemmelser bør udenlandske indsatte så vidt muligt have adgang til aviser mv. på deres eget sprog.

Spørgsmålet om de indsatte, herunder de udenlandske indsatte, adgang til aviser blev ikke nærmere berørt under inspektionen. Af arresthusets husorden fremgår det at de indsatte kan købe aviser gennem arresthuset.

Ved min sidste inspektion af arresthuset blev det oplyst at arresthuset havde 2 abonnenter på Jyllands-Posten, én til hver fællesafdeling. Under min rundgang dengang så jeg aviser på afdelingen. Jeg lagde ikke mærke til det denne gang.

Jeg har i forbindelse med tidligere inspektioner beskæftiget mig med spørgsmålet om udenlandske indsatte adgang til aviser, tidsskrifter og bøger. Direktoratet for Kriminalforsorgen har tidligere udtalt sig om den måde hvorpå institutionerne har forholdt sig til straffuldbyrdslovens § 58, stk. 3, og varetægtsbekendtgørelsens § 80, stk. 3. For så vidt angår adgangen til udenlandske aviser, er det indgået i bedømmelsen heraf hvor stort et antal udlændinge de pågældende institutioner har. Som anført i pkt. 199 i varetægtsvejledningen (vejledning nr. 9857 af 5. november 2009 om bekendtgørelse om ophold i varetægt) bør der afhængig af andelen af udenlandske indsatte være 1 til 2 udenlandske nyhedsformidlende aviser gratis til rådighed for de indsatte. Arresthuset vil kunne opfylde forpligtelsen ved at udskrive aviser (eller dele heraf) fra internettet.

Som det fremgår af pkt. 5.1 må jeg lægge til grund at der er mange indsatte med anden etnisk baggrund end dansk i arresthuset.

Jeg beder om at få oplyst på hvilken måde arresthuset overholdelse forpligtelsen i de nævnte bestemmelser til at stille aviser gratis til rådighed for de indsatte, herunder de udenlandske indsatte. Jeg beder i den forbindelse arresthuset om at oplyse på hvilken måde de indsatte, herunder de udenlandske indsatte, orienteres om ordningen i arresthuset.

5.4. Forplejning mv.

Arresthuset får som også oplyst i rapporten fra min sidste inspektion af arresthuset maden fra Statsfængslet ved Sdr. Omme. Ved inspektionen i 1999 blev det oplyst at de indsatte på afdeling B og D selv kunne lave mad i de køkkener der er på afdelingerne. Denne adgang eksisterer ikke længere for de indsatte på afdeling D, jf. pkt. 4.

Talsmændene for afdeling C og D rejste også et spørgsmål om (betaling for) speciel forplejning til diabetikere. Under den afsluttende samtale blev det oplyst at diabetikere

kan få speciel kost i arresthuset. De kan henvende sig til sygeplejersken der kan lave en særlig kostplan.

I forbindelse med min skriftlige opfølgning til talsmændene anbefalede jeg arresthuset at medtager spørgsmålet om mulighederne for specialkost i arresthusets husorden (ordensreglement). Jeg bad arresthuset om at oplyse hvad min anbefaling gav anledning til.

Arresthuset har i svaret til mig oplyst at det er besluttet at indføre oplysning i husordenen om at indsatte med sukkersyge kan henvende sig til sygeplejersken og anmode om indkøb og planlægning af specialkost.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Det fremgår af arresthusets husorden at de indsatte har mulighed for at bestille pizza en gang om ugen.

Der kommer endvidere en købmand i arresthuset en gang om ugen. Handel foregår ved bestillingssedler. Afdeling B kan i begrænset omfang købe fødevarer der skal tilberedes.

Under min samtale med talsmændene fremsatte de ønske om at få mulighed for at handle hos købmanden mere end 1 gang om ugen – også for at nyindsatte ikke skal låne sig frem til cigaretter mv. indtil det bliver muligt at handle hos købmanden.

De nævnte bl.a. også at købmanden er for dyr, og at varerne tit har overskredet eller er tæt på at overskride sidste salgsdato.

Under den afsluttende samtale med ledelsen blev det oplyst at arresthuset er nødt til at holde lav profil i forhold til købmanden for ikke at risikere forringelser eller at miste købmanden. Købmandshandel er ikke nem at etablere for arresthusene.

Det blev endvidere oplyst at arresthuset har henvist de indsatte til at klage til købmanden over udbud mv.

I mine breve af 17. marts 2010 til talsmændene meddelte jeg at jeg gik ud fra at arresthuset har en kontrakt med købmanden der forpligter ham til at sælge varerne til de indsatte til samme pris som i hans forretning uden for fængslet, og at arresthuset hol-

der øje med at kontrakten overholdes. Jeg bad samtidig arresthuset om at sende mig en kopi af kontrakten.

Jeg nævnte i den forbindelse at varerne når der kun er købmandshandel én gang om ugen, og de indsatte handler via bestillingssedler, ikke bør være tæt på sidste salgsdag. Jeg henviste dog samtidig – ligesom arresthuset – i første omgang de indsatte til at klage til købmanden – og herefter eventuelt til arresthuset.

Som svar har arresthuset oplyst at kontrakten med købmanden var ved at blive udarbejdet. Arresthuset har videre oplyst at arresthusets ledelse personligt har gjort købmanden opmærksom på de indsattes klager over urimelige priser, og at købmanden har taget det til efterretning.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at få oplyst hvor langt arbejdet med at udarbejde kontrakten med købmanden er kommet.

Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse om arresthuset har en ordning, hvorefter indsatte der f.eks. indsættes dagen efter at der har været købmandshandel, har mulighed for at købe cigaretter mv. indtil det bliver muligt at handle hos købmanden.

5.5. Telefonering

Straffuldbyrdslovens § 57 og varetægtsbekendtgørelsens kapitel 22 indeholder nærmere regler om henholdsvis afsoneres og varetægtsarrestanters adgang til at telefonere. Jeg har i rapporten om min inspektion samme dag af Arresthuset i Esbjerg (og i rapporterne om mine inspektioner i oktober 2009 af andre arresthuse i Syd- og Sønderjylland) beskrevet disse regler nærmere.

Spørgsmålet om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere er (som det også fremgår heraf) for tiden genstand for overvejelser i Direktoratet for Kriminalforsorgen. Direktoratet forventer at de generelle overvejelser vil være afsluttet i løbet af 1. kvartal 2011 hvorefter direktoratet vil orientere mig om udfaldet af overvejelserne.

Arresthuset i Vejles husorden indeholder ikke nærmere oplysninger om telefonordningen i arresthuset. Det materiale som jeg i øvrigt har modtaget fra arresthuset, indeholder heller ikke oplysninger herom.

Jeg beder arresthuset om at oplyse nærmere om telefonordningen, både for afsonere og varetægtsarrestanter, eventuelt blot ved at vedlægge skriftlige retningslinjer herom

hvis der er fastsat sådanne retningslinjer jf. § 4, stk. 2, i telefonbekendtgørelsen (nu bekendtgørelse nr. 1020 af 28. oktober 2009) og § 79 i varetægtsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 738 af 25. juni 2007).

Det bemærkes at jeg – som det også fremgår af rapporten om min inspektion af Arresthuset i Esbjerg – er bekendt med at arrestinspektøren, bl.a. på baggrund af de bemærkninger jeg er kommet med i mine seneste inspektionssager, vil foretage en samlet gennemgang af husordenerne for arresthusene i området.

Som også nævnt i rapporten om Arresthuset i Esbjerg, vil arrestinspektøren – i det omfang der i det enkelte arresthus er behov for det – fastsætte retningslinjer for den praktiske gennemførelse af afsoneres adgang til at telefonere, jf. telefonbekendtgørelsens § 4, stk. 2. For så vidt angår varetægtsarrestanters adgang til at telefonere, vil arrestinspektøren tage stilling til spørgsmålet om fastsættelse af regler, jf. varetægtsbekendtgørelsens § 79, når ovennævnte overvejelser er afsluttet. Jeg vil i sagen om min inspektion af Arresthuset i Tønder følge op på dette spørgsmål.

5.6. Husorden mv.

Den mappe med ordensregler mv. som jeg har modtaget fra arresthuset, indeholder bl.a. en særskilt meddelelse om anvendelse af disciplinærstraf. Der er en (meget lang) opremsning af hvad der kan ikendes disciplinærstraf for med henvisning til straffuldbyrdeleslovens § 67, jf. nærmere angivne bestemmelser. I indledningen er det anført at der "kan" ikendes disciplinærstraf efter de nævnte bestemmelser, og til slut er det anført at overtrædelse af husordenen "vil" medføre en disciplinær foranstaltning.

Mappen indeholder også særskilte besøgsregler hvor det også er anført at overtrædelse af reglerne vil medføre disciplinære reaktioner.

Efter straffuldbyrdeleslovens § 67 "kan" en indsat ikendes disciplinærstraf for nærmere angivne forhold, herunder overtrædelse af regler som institutionens leder har fastsat, hvis det i reglerne er bestemt at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf (nr. 8). Bestemmelsen gælder også for varetægtsarrestanter, jf. § 1, stk. 2, i disciplinærstrafbekendtgørelsen (nr. 385 af 17. maj 2001).

Der skal foretages en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, herunder vedrørende spørgsmålet om tilregnelser, og arresthuset bør derfor efter min opfattelse ændre "vil" til "kan" de nævnte steder. Jeg går ud fra at arresthuset vil ændre dette og beder arresthuset om at underrette mig om hvad der sker i den anledning.

Foranlediget af min samtale med talsmændene for afdeling C og D anbefalede jeg arresthuset at medtage spørgsmålet om behandling hos tandlæge i arresthusets husorden. Jeg bad arresthuset om at oplyse hvad min anbefaling gav anledning til.

Arresthuset har oplyst at der nu er indføjlet oplysning i husordenen om at spørgsmål om tandbehandling kan rettes til arresthusets sygeplejerske.

Jeg har noteret mig det oplyste.

5.7. Indelåsning under rengøring af celler mv.

Talsmændene for afdeling C og D var utilfredse med at de indsatte skal være låst inde under rengøring af deres celler. De synes at det er uhensigtsmæssigt at de er nødt til at opholde sig på gulvet i cellerne mens de vasker gulvet. De skal også lukkes ind og ud hele tiden for at hente og aflevere rengøringsmidler samt gulvspand mv.

Under den afsluttende samtale blev det oplyst at det vurderes konkret om en indsat kan gøre rent for åben dør. Alle indsatte kan ikke samtidig få lov til at gøre rent for åben dør.

Jeg nævnte at jeg ville overveje om dette forhold skulle medtages i rapporten, og til brug for denne vurdering bad jeg om ledelsens skriftlige kommentarer om dette forhold, herunder om muligheden for at lade de indsatte gøre rent i cellen i grupper på skift for åben dør.

Arresthuset har oplyst at det nu er anført i husordenen at det tjenestegørende personale vurderer om cellerengøring kan foregå for åben eller lukket dør.

Jeg har noteret mig det oplyste.

5.8. Navneskilte

Talsmændene var utilfredse med at funktionærerne ikke bar navneskilte.

Jeg bad arresthuset om at besvare dette spørgsmål direkte over for talsmændene og at underrette mig om svaret.

I arresthusets efterfølgende brev til mig er det oplyst at ledelsen har besluttet at de ansattes id-kort ikke skal være synligt under tjeneste i Arresthuset i Vejle, men at det

altid skal bæres og skal vises på forlangende. Arresthuset har oplyst at det er meddelt direkte til de indsatte.

Jeg har noteret mig det oplyste.

6. Rapportgennemgang

Som anført i pkt. 1 bad jeg under inspektionen om rapportmateriale til gennemgang. Min anmodning omfattede arresthusets sager om anbringelse i observationscelle i perioden 1. januar 2009 til 12. januar 2010 (varslingstidspunktet), dog maks. 10 sager (de seneste).

Under inspektionen fik jeg udleveret 4 rapporter om anbringelse i observationscelle sammen med en oversigt over de anbringelser der havde været i observationscelle i perioden 1. januar 2009 til 24. februar 2010, dvs. helt frem til inspektionstidspunktet. Alle 4 anbringelser ligger dog inden for den periode som min anmodning omfattede.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale er jeg ikke gået ind i en nærmere vurdering af beslutningen om anbringelserne i de enkelte tilfælde. Min gennemgang har været koncentreret om hvorvidt de procedureregler der gælder på området, er blevet fulgt.

6.1. Indledning

De 4 anbringelser som jeg har modtaget rapporter om, fandt sted i perioden 19. marts 2009 til og med 30. november 2009, dvs. en periode på 8 måneder.

Jeg beder arresthuset om at oplyse hvor mange anbringelser i observationscelle som arresthuset havde i 2010.

De 4 rapporter vedrører 4 forskellige indsatte, fordelt med 3 varetægtsarrestanter og 1 afsoner.

6.2. Retsgrundlag

Anbringelse i observationscelle er reguleret i straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 1, nr. 1, og i bekendtgørelse nr. 440 af 30. maj 2008 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle mv. i fængsler og arresthuse. Til be-

kendtgørelsen knytter sig vejledning nr. 28 af 3. juni 2008. Reglerne gælder også for varetægtsarrestanter, jf. § 89 i varetægtsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 738 af 25. juni 2007).

6.3. Betingelser

Betingelserne for at anbringe en indsat i observationscelle er angivet i bekendtgørelsens § 15. Efter stk. 1 i denne bestemmelse kan anbringelse i observationscelle kun finde sted hvis det er nødvendigt for at forebygge hærværk (nr. 1), hvis afgørende hensyn til orden og sikkerhed i institutionen kræver det (nr. 2), eller hvis der er behov for særlig observation (nr. 3). Anbringelse i observationscelle må ikke finde sted hvis anbringelsen efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. stk. 2.

Anbringelsen skete i 1 tilfælde efter nr. 2 (hensyn til orden og sikkerhed) og i 3 tilfælde efter nr. 3 (behov for særlig observation).

6.4. Begrundelse

Efter bekendtgørelsens § 18, stk. 2, skal der udfærdiges en rapport om det passerede. Rapporten skal bl.a. indeholde notat om afgørelsen og begrundelsen herfor og oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den pågældende.

Ifølge vejledningens pkt. 8 skal begrundelsen indeholde "en henvisning til de retsregler, afgørelsen er truffet efter, og angive hvilke hovedhensyn, der har været bestemmende for skønnet, ligesom de faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, skal fremgå".

I alle tilfælde er der henvist til de retsregler som afgørelsen om observationscelleanbringelse er truffet efter.

I alle tilfælde er der desuden givet en begrundelse for anbringelsen i form af en beskrivelse af den episode eller de omstændigheder der førte til anbringelsen. I det ene tilfælde er det også direkte anført hvorfor det (som følge heraf) blev skønnet at der var behov for at anbringe den indsatte i observationscelle.

Jeg har ingen bemærkninger til begrundelserne i sagerne.

Det tilføjes at jeg under dette punkt kun har vurderet om der er givet en (tilstrækkelig) begrundelse i sagerne. Jeg er således (som nævnt under pkt. 6) ikke gået ind i en nærmere vurdering af beslutningen om anbringelse i sikringscelle i de enkelte tilfælde.

6.5. Magtanvendelse

Efter bekendtgørelsens § 17, stk. 1, skal anbringelse i observationscelle gennemføres så skånsomt som omstændighederne tillader.

Der er anvendt magt i 1 tilfælde. Magtanvendelsen bestod i førergreb, og der blev desuden anvendt håndjern.

I 1 af de andre tilfælde er det i beskrivelsen af episoden nævnt at personalet holdt den indsatte under armene på vejen til observationscelle, men det er samtidig anført at der ikke er anvendt magt. Jeg forstår at der kun var tale om at støtte den indsatte (der havde det psykisk dårligt).

6.6. Kompetence mv.

Kompetencen til at beslutte anbringelse i observationscelle og ophør af denne anbringelse ligger hos institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 1. Der er ikke – som ved anvendelse af sikringsmidler og magt – en bestemmelse i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab hvorefter beslutningen dog kan træffes af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde, hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader at man afventer en afgørelse fra den kompetente person. Der er (derfor) heller ikke en bestemmelse der forpligter til underretning af den kompetente person hvis afgørelsen er truffet af en anden end denne.

Direktoratet har i sagen om ombudsmandens inspektion af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm (nu Ellebæk) oplyst at baggrunden for denne forskel i regelsættene er at der ved anvendelse af sikringsmidler og magt er en formodning om at institutionens leder gennem lokale regler ikke har delegeret afgørelseskompetencen til den tilstedeværende funktionær, mens en lignende formodning ikke fra centralt hold har været ønsket anført ved anbringelse i observationscelle.

I sagen om min inspektion i 2008 af Arresthuset i Assens har jeg modtaget "Delegationsregler for arresthusene i Syd- og Sønderjylland og Fyn" som arrestinspektøren har fastsat. Reglerne har været gældende siden 1. april 2008.

Det fremgår af reglerne at arrestforvareren har kompetencen til at træffe afgørelse i nærmere angivne konkrete sager der bl.a. omfatter sager om anbringelse i observationscelle.

Det er endvidere generelt i indledningen i delegationsreglerne anført at overvagtimesteren har kompetencen hvis arrestforvareren er fraværende. Det fremgår også at arrestforvareren ikke uden arrestinspektørens samtykke kan delegere kompetencen videre (til f.eks. overvagtimesteren).

Det er også (efter opremsningen af de områder hvor der er sket delegation til arrestforvareren) generelt anført at det tjenestegørende personale dog kan træffe afgørelse hvis en afgørelse ”der efter straffuldbyrdelsesloven eller de i medfør af loven administrativt fastsatte regler er overladt til institutionen at træffe, ikke kan afvente arrestforvarerens tilstedeværelse”. Det er samtidig nævnt at arrestforvareren eller dennes stedfortræder snarest muligt skal underrettes om afgørelsen.

For så vidt angår udelukkelse fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle, er det udtrykkeligt i forbindelse med omtalen heraf nævnt at afgørelsen træffes af den for tjenesteområdet ansvarlige fængselsfunktionær hvis arrestforvareren eller overvagtimesteren ikke er til stede eller ikke umiddelbart kan kontaktes. Arrestforvareren skal i så fald orienteres snarest muligt.

I forbindelse med min sidste inspektion af Arresthuset i Vejle modtog jeg en instruks af maj 1999 om anbringelse i observationscelle der bl.a. indeholdt kompetenceregler.

Jeg beder om at få oplyst om arresthuset fortsat har en instruks om anvendelse af observationscelle. I givet fald beder jeg om en kopi af denne instruks.

I 1 tilfælde er det noteret at beslutningen om anbringelse i observationscelle blev truffet af en overvagtimester, og i de 3 andre tilfælde at beslutningen blev truffet af en fængselsbetjent.

I alle 4 tilfælde er der givet underretning hvilket i 3 tilfælde er sket til arrestforvareren og i det sidste tilfælde (det nyeste) til overvagtimesteren. Jeg går ud fra at det er sket i dennes egenskab af fungerende arrestforvarer.

Underretning er i 1 tilfælde givet samtidig med anbringelsen. Underretning er givet til arrestforvareren der selv deltog i eller var vidne til episoden. Jeg går derfor ud fra at

arrestforvareren enten selv reelt traf afgørelsen eller modtog underretning umiddelbart efter anbringelsen. Det drejer sig om den anbringelse der skete efter § 15, stk. 1, nr. 2 (en anbringelse den 19. marts 2009).

I 2 af de andre tilfælde er underretning givet 10 minutter efter anbringelsen og i det sidste tilfælde 16 minutter efter anbringelsen.

Jeg beder om at få oplyst om arrestforvareren (overvagtmasteren som fungerende arrestforvarer i det ene tilfælde) ikke var til stede eller ikke umiddelbart kunne kontaktes da det blev besluttet at anbringe de indsatte i observationscelle i disse 3 tilfælde. Jeg bemærker i den forbindelse at jeg ud fra beskrivelsen af episoderne i disse tilfælde må lægge til grund at der ikke var tale om en situation der ikke tillod at man afventede en beslutning fra den kompetente person.

I delegationsreglerne er der ikke anført noget om hvem der har kompetence til at træffe beslutning om ophør af observationscelleanbringelse. Jeg lægger på det foreliggende grundlag til grund at der gælder det samme for både anbringelse i sikringscelle og ophør, dvs. at arrestforvareren (eller overvagtmasteren i arrestforvarerens fravær) også har kompetencen til at træffe beslutning om ophør.

I sagen om min inspektion samme dag af Arresthuset i Esbjerg har jeg udtalt at jeg går jeg ud fra at arrestinspektøren også udtrykkeligt vil medtage dette forhold i delegationsreglerne. Jeg har henvist til at kompetenceforholdene – også i relation til beslutning om ophævelse – skal fremgå af interne regler.

Beslutningen om ophør af anbringelsen blev i 1 af tilfældene truffet af overvagtmasteren og i de andre tilfælde af en fængselsbetjent. Udtagelse af observationscelle skete i 1 tilfælde i forlængelse af den indsattes tilbagekomst fra skadestue og i et andet tilfælde i forlængelse af den indsattes samtale med en læge.

Det fremgår ikke om arrestforvareren var til stede da beslutningerne om ophør blev truffet. Ophøret skete kun i ét tilfælde – det tilfælde hvor det var overvagtmasteren der traf afgørelse om ophør (en anbringelse den 19. marts 2009) – i dagtimerne inden for normal arbejdstid.

Jeg beder om at få oplyst om de pågældende havde kompetence til at træffe beslutning om ophør af observationscelleanbringelse.

Det fremgår ikke i nogen af tilfældene at rapporterne har været set igennem af en leder (der ikke har haft bemærkninger til rapporterne). De elektroniske blanketter der nu anvendes, indeholder ikke rubrikker til notat om ledelsens bemærkninger.

Det observationsark der var anvendt i de sager om anbringelse i observationscelle som jeg gennemgik i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Vejle i 1999, indeholdt en sådan rubrik til ledelsens bemærkninger der var udfyldt i alle tilfælde.

I sagen om min inspektion den 22. oktober 2009 af Arresthuset i Kolding har arrestinspektøren som svar på min anmodning om oplysning om ledelsens tilsyn med området for anbringelse i observationscelle, oplyst at arresthusets ledelse gennemgår de udfærdigede rapporter. Jeg går ud fra at denne udtalelse skal forstås mere generelt og derfor ikke kun omfatter observationscellerapporter i Arresthuset i Kolding.

Jeg beder dog om at få oplyst om ledelsen i Arresthuset i Vejle (fortsat) gennemgår observationscellerapporter efterfølgende.

Jeg har i rapporten om min inspektion den 24. februar 2010 af Arresthuset i Esbjerg noteret mig at Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn løbende fører tilsyn med arresthusene (i Syd- og Sønderjylland samt på Fyn) i form af inspektioner, herunder stikprøvevis gennemgang af sager der bl.a. omfatter sager om anbringelse i observationscelle.

6.7. Undersøgelse af den indsatte person

Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 2, skal der i forbindelse med anbringelsen i observationscelle ske en undersøgelse af den indsatte person, jf. straffuldbyrdelseslovens § 60, medmindre institutionen skønner at det er unødvendigt.

Hvis det er nødvendigt i det enkelte tilfælde, kan der endvidere efter bestemmelsens 2. pkt., foretages omklædning af den indsatte. Den indsatte skal i givet fald anmodes om selv at foretage omklædningen, jf. bestemmelsens 3. pkt.

Udgangspunktet er således forskelligt ved undersøgelse af den indsatte person (visitation) og ved omklædning. Der skal som udgangspunkt ske undersøgelse, men ikke omklædning.

Med hensyn til omklædning har direktoratet i vejledningens pkt. 6, 2. pkt., henvist til det der er anført i pkt. 7 i vejledningen om anvendelse af sikringsmidler. Heri er det

anført at omklædning indebærer at den indsatte skal afklædes og som minimum have institutionens underbenklæder eller et tæppe på igen. Desuden skal den indsatte tilbydes en undertrøje.

De elektroniske blanketter i klientsystemet om anbringelse i observationscelle indeholder felter hvor den ansvarlige funktionær skal markere hvorvidt den indsatte er undersøgt og omklædt samt et felt til bemærkninger om visitation og omklædning.

I en udtalelse af 21. maj 2003 i sagen om min inspektion den 11. december 2001 af Arresthuset i Kolding tilkendegav direktoratet at der skal gøres notat om visitation og omklædning i overensstemmelse med det som jeg havde anført i kursiv i min endelige rapport af 7. oktober 2002 om denne inspektion. Heri anførte jeg bl.a. følgende:

”Jeg går således ud fra at retstilstanden er den samme for sikringscelleanbringelse og observationscelleanbringelse således at der i alle tilfælde skal gøres notat om undersøgelse af den indsattes person og omklædning. Da der ved sikringscelleanbringelse altid og ved observationscelleanbringelse som hovedregel skal ske undersøgelse af den indsattes person, vil det dog være tilstrækkelig at angive (afkrydse) at en sådan undersøgelse har fundet sted. Hvis en sådan undersøgelse ved observationscelleundersøgelse [rettelig anbringelse; min tilføjelse] eller omklædning ved sikringscelleanbringelse undtagelsesvist ikke finder sted, må det anføres med en begrundelse for at det ikke har fundet sted. Da omklædning ved observationscelleanbringelse kun skal ske hvis det er nødvendigt i det konkrete tilfælde, må der altid angives en begrundelse når det finder sted. Som nævnt af direktoratet i udtalelsen af 22. januar 2001 vil begrundelsen dog i en lang række sager kunne ske ved en henvisning til det øvrige materiale i sagen om baggrunden for selve anbringelsen.”

I en udtalelse af 6. oktober 2010 i sagen om min inspektion den 22. oktober 2009 af Arresthuset i Kolding har direktoratet (på ny) oplyst at det er direktoratets opfattelse at der – hvis der sker omklædning i forbindelse med en observationscelleanbringelse – skal anføres en begrundelse herfor. Direktoratet har videre oplyst at begrundelsen ikke udelukkende kan bestå af en henvisning til ”gældende regler” eller lignede. Jeg erklærede mig enig i det.

Der skal således angives en begrundelse når udgangspunktet fraviges, dvs. når der ikke foretages visitation, og når der foretages omklædning.

I alle tilfælde er der notat om hvorvidt der har fundet visitation og omklædning sted. I alle 4 tilfælde er der foretaget visitation, men ikke omklædning. Bemærkningsfeltet er ikke udfyldt.

Da udgangspunktet med hensyn til visitation og omklædning er fulgt i alle sagerne, har jeg ingen bemærkninger til dette.

Før der gennemføres undersøgelse af den indsatte person, skal institutionen mundtligt orientere den indsatte om baggrunden for at undersøgelsen gennemføres med mindre særlige omstændigheder taler imod det, jf. § 2 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1625 af 13. december 2006 om undersøgelse af indsatte person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner. Der er ikke pligt til at gøre notat om en sådan underretning.

Jeg går ud fra at de indsatte er orienteret i overensstemmelse med § 2 i sagerne, dvs. at orientering kun er undladt hvis særlige omstændigheder talte imod det.

6.8. Lægetilkald og lægetilsyn

Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 1, skal der *tilkaldes* læge hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anbringelsen (nr. 1), eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp (nr. 2). Samme regel gælder ved sikringscelleanbringelse uden fiksering, jf. straffuldbydelseslovens § 66, stk. 6. Disse bestemmelser adskiller sig sprogligt fra bestemmelserne om lægetilsyn ved anvendelse af magt og håndjern, jf. straffuldbydelseslovens §§ 62, stk. 4, 2. pkt. og 65, stk. 3, 2. pkt. Det fremgår af disse bestemmelser at der skal *gennemføres* lægetilsyn hvis der i disse sager er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anbringelsen, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp. Det er dog i Straffuldbydelsesloven med kommentarer af Anette Esdorf mfl., s. 162, anført at der efter bestemmelsen i straffuldbydelseslovens § 66, stk. 6, skal foretages lægetilsyn hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp, og at det svarer til reglerne om lægetilsyn efter anvendelse af magt og håndjern.

I 2 tilfælde skete der tilkald af læge, men i det ene tilfælde ville lægen ikke komme og tilse den indsatte.

Jeg har i sagen om min inspektion den 5. november 2009 af Arresthuset i Århus bedt direktoratet om at oplyse hvad institutionerne skal gøre når en læge ikke ønsker at komme og tilse en indsat.

Når jeg har modtaget svar på denne anmodning, vil jeg orientere arresthuset og arrestinspektøren om svaret og hvad det giver mig anledning til.

I det andet tilfælde var der lægetilsyn med den indsatte 37 minutter efter tilkaldet. Der er notat om lægetilsynet i rapporten.

I yderligere 1 tilfælde kontaktede personalet politiet med henblik på transport af den indsatte til skadestuen. Politiet hentede den indsatte ca. 2½ time senere.

Efter bekendtgørelsens § 18, stk. 2, skal notatet i sagen indeholde oplysning om institutionens overvejelser efter § 19, dvs. overvejelser om lægetilsyn.

Jeg går ud fra at arresthuset også i det sidste tilfælde overvejede om der var behov for lægetilsyn, men ikke anså det for nødvendigt.

Der burde efter min opfattelse også i dette tilfælde have været gjort notat om disse overvejelser. Hvis tilsyn ikke skønnes nødvendigt, kan det markeres med et minus i feltet til notat om tilkald af læge.

6.9. Tilsyn ved personalet

Under anbringelsen i observationscelle skal den indsatte jævnligt tilses af institutionens personale, jf. bekendtgørelsens § 20. Enhver der tilser den pågældende, skal gøre notat om det på et observationsskema (nu i selve rapporten i klientsystemet) uanset om der er sket ændringer i den indsattes forhold, jf. bestemmelsens 2. pkt. Notatet skal indeholde oplysning om dato og klokkeslæt for tilsynet og om den pågældendes tilstand samt eventuelle bemærkninger om behovet for at opretholde anbringelsen, jf. 3. pkt.

Hvor hyppigt der skal ske tilsyn, afhænger af en konkret vurdering, jf. vejledningens pkt. 7. Om hyppigheden af tilsyn ved personalet er det desuden anført at det – hvis den indsatte er faldet til ro og sover – vil kunne være rigtigt at lade den indsatte sove i observationscellen indtil om morgenen frem for at vække den pågældende og dermed risikere en ny optrapning af situationen.

Ombudsmanden har tidligere udtalt at han ingen bemærkninger havde til at et fængsel ikke havde fundet grundlag for at fastsætte interne retningslinjer for hvor hyppigt der skal ske tilsyn.

I alle tilfælde er der tilsynsnotater.

Jeg er bekendt med at der automatisk stemples det tidspunkt hvor personalet overfører håndskrevne observationsnotater til klientsystemet. Observationstidspunktet må derfor indtastes i (begyndelsen af) hvert notat hvis notatet indtastes senere end tidspunktet for observationen.

Denne fremgangsmåde har været anvendt ved nogle af tilsynene. Notater om tilsynet er i intet tilfælde indføjet lang tid efter at tilsynet rent faktisk fandt sted. Jeg lægger til grund at tilsyn i de øvrige tilfælde er sket på de angivne tidspunkter, dvs. at notatet er skrevet i umiddelbar forlængelse af tilsynet.

Ved anbringelsen den 19. marts 2009 der skete kl. 11.00, er der kun 2 tilsynsnotater inden den indsatte igen blev udtaget af observationscellen efter 2 timer og 13 minutter. Det første notat er et notat der er skrevet kl. 12.17 der blot oplyser om tidspunktet for indsættelsen. Det fremgår ikke at der samtidig var tilsyn med den indsatte. Det næste notat er et notat kl. 13.14 der oplyser at den indsatte blev udtaget kl. 13.13. Hvis der ikke var et tilsyn kl. 12.17, var der herefter ingen tilsyn med den indsatte under anbringelsen der som nævnt dog kun varede 2 timer og 13 minutter.

Jeg beder om at få oplyst om der var tilsyn med den indsatte under anbringelsen (kl. 12.17).

I de andre tilfælde har der været ført tilsyn med intervaller på højst ca. ½ time.

Der er i alle tilfælde oplysning om tidspunktet for udtagelsen af observationscellen, jf. også nedenfor. Der har i alle tilfælde været tilsyn helt frem til udtagelsen.

Der er desuden notat om personalets iagttagelser i alle notater.

6.10. Ophør og varighed

Anbringelse i observationscelle skal straks bringes til ophør når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt, jf. bekendtgørelsens § 17, stk. 2.

Som nævnt er det under pkt. 7 i vejledningen anført at det – hvis den indsatte er faldet til ro og sover – vil kunne være rigtigt at lade den indsatte sove i observationscellen indtil om morgenen frem for at vække den pågældende og dermed risikere en ny op-trapning af situationen.

Tidspunktet for såvel iværksættelsen som ophøret af anbringelsen fremgår i alle tilfælde af rapporter. I alle rapporter er varigheden af anbringelsen også anført i døgn, timer og minutter foroven på blanketten.

I 1 af tilfældene varede anbringelsen som nævnt 2 timer og 13 minutter. I de andre tilfælde varede anbringelserne henholdsvis 47 minutter, 1 time og 39 minutter og 3 timer og 6 minutter. Der har således i alle tilfælde været tale om meget kortvarige anbringelser.

Jeg lægger derfor uden videre til grund at bestemmelsen i bekendtgørelsens § 16, stk. 2, er overholdt i alle sagerne.

6.11. Klagevejledning

Ifølge bekendtgørelsens § 18, stk. 2, sidste pkt., skal det påføres rapporten når den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) og om hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2. Straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2, om klagefrist gælder dog kun for dømte.

Alle rapporter indeholder en fortrykt klagevejledning der oplyser om at der er givet klagevejledning. I rapporter om anbringelse af varetægtsarrestanter er der ikke angivet en klagefrist, mens der er en sådan frist i rapporten om anbringelse af afsoneren.

Jeg går ud fra at alle de indsatte er vejledt om klageadgangen i overensstemmelse med den anførte klagevejledning.

Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset og arrestinspektøren sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg også beder om en udtalelse.

Underretning

Denne rapport sendes til Arresthuset i Vejle, Arrestinspektøren for Syd- og Sønderjylland og Fyn, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lenart Frandsen
Inspektionschef
